

сенімді | надежное
сақтандыру | страхование

«МҰНАЙ САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

МУЛІКТІ ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕЛЕР

**«Мұнай сақтандыру компаниясы» АҚ
Директорлар кеңесімен бекітілген**

**2023 жылғы «31» қазан № 02-01/27 хаттама
Күшіне енген күн «13» қараша 2023 ж.**

Семей қ.

МАЗМҰНЫ:

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	3
2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТИСІ	4
3. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛДЕРІ.....	5
4. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ.....	5
5. ФРАНШИЗА.....	6
6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ	6
7. САҚТАНДЫРУ АУМАҒЫ.....	7
8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТПАЙТЫН ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ ОҚИҒАЛАР	7
9. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАН БАС ТАРТУ	11
10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ЖӘНЕ РЕСІМДЕУ ТӘРТІБІ	12
11. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ.....	13
12. ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ.....	13
13. САҚТЫНУШЫ ТАРАПЫНАН САҚТАУҒА МІНДЕТТІ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕР МЕН НОРМАЛАР.....	14
14. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ.....	14
15. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙ БЕЛГІЛЕРІ БАР ОҚИҒА БОЛҒАН КЕЗДЕ ТАРАПТАРДЫҢ ІС-ӘРЕКЕТТЕРІ.....	15
16. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ.....	16
17. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙДЫҢ ШЫҒЫНДАРЫН АЗАЙТУҒА БАҒЫТТАЛҒАН	18
ШЫҒЫСТАР ОРНЫН ТОЛТЫРУ	18
18. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙ ЖӘНЕ ЗАЛАЛ МӨЛШЕРІН БАСТАЛҒАНЫН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ.....	18
19. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ӨЗГЕРТІЛУІ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ. САҚТАНДЫРУ ҚОРҒАУДЫ ТОҚТАТА ТҮРУ	19
20. ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ	21
21. СУБРОГАЦИЯ.....	21
22. САҚТАНУШЫНЫҢ (ПАЙДА АЛУШЫНЫҢ) ҚАСАҚАНАЛЫҒЫ НЕМЕСЕ ӨРЕСКЕЛ. АБАЙСЫЗДЫҒЫ.....	21
23. ФОРС-МАЖОР	21
24. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ	22
25. БАСҚА ШАРТТАР.....	22
Мүлікті классикалық тәуекелдерден сақтандыру талаптары	23
Жер учаскелерін сақтандыру шарттары	25
Электрондық жабдықты сақтандыру шарттары.....	27
Жылжымалы жабдықты сақтандыру шарттары.....	30
Пәтерлерді сақтандыру шарттары және МҮЛІКТІ ЖЕДЕЛ САҚТАНДЫРУ өнімі бойынша көршілер алдындағы жауапкершілік	32
Барлық тәуекелдер үшін жауапкершілікпен мүлікті сақтандыру шарттары	34

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес және Сақтандырушы Ережелерінде белгіленген талаптар негізінде Сақтанушылармен мүлікті ерікті сақтандыру шарттарын жасайды.
- 1.2. Сақтанушының немесе Пайда алушының сақтандырылған мүлікті сақтауға қатысты мүдделері болмаған жағдайда жасалған сақтандыру Шарты жарамсыз болып табылады.
- 1.3. Пайда алушының пайдасына сақтандыру Шартын жасасу, Сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе не Сақтанушының міндеттерін Пайда алушы орындаса, Сақтанушы осы Шарт бойынша міндеттерді орындаудан босатылмайды.
- 1.4. Сақтанушының немесе оның сақтандыру Шартындағы өкілінің қолы Ережелердің және сақтандыру Шартының талаптарымен оның толық келісімі болып табылады.
- 1.5. **Ережелерде қолданылатын негізгі терминдер мен ұғымдар:**
 - 1.5.1 **Сақтандырушы** - "Мұнай сақтандыру компаниясы" Акционерлік қоғамы, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған және сақтандыру/қайта сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар заңды тұлға.
 - 1.5.2 **Сақтанушы**-кез келген ұйымдық-құқықтық нысандағы Сақтандырушымен Сақтандыру Шартын жасасқан жеке кәсіпкер немесе әрекетке қабілетті заңды тұлға немесе жеке тұлға. Сақтанушы мүлік иесі болып табылатын немесе шаруашылық жүргізу құқығындағы және жедел басқару құқығындағы мүлікке иелік ететін немесе кез келген басқа заңды негізде (мүліктік жалдау шарты, мүлікті басқару құқығына сенімхат, мүлікті беру туралы құзыретті органның өкіміне байланысты және т.б.) болуы мүмкін тұлға.
 - 1.5.3 **Пайда алушы**-сақтандыру Шарты бойынша сақтандыру төлемдерін алу мақсатында Сақтанушы тағайындаған жеке немесе заңды тұлға. Сақтандыру шартында Пайда алушы көрсетілген жағдайда, сәйкестендіру нөмірін, резиденттік белгісін және Пайда алушының экономика секторын көрсету міндетті.
 - 1.5.4 **Тараптар**-сақтандыру субъектілерінің Ережелерін мәтініндегі бірлескен атауы.
 - 1.5.5 Сақтандыру Ережелері шеңберінде Сақтандырушы, Сақтанушы, Пайда Алушы **Сақтандыру субъектілері** болып табылады.
 - 1.5.6 **Сақтандыру ережелері** - сақтандыру шарттарын қамтитын осы құжат және олардың негізінде сақтандыру Шарты жасалатын сақтандыру субъектілерінің өзара іс-қимылы.
 - 1.5.7 **Сақтандыру шарты**-Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім, оның негізінде Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру Шартында келісілген төлем үшін Пайда алушыға сақтандыру жағдайы салдарынан келтірілген залалды өтеуге міндеттенеді.
 - 1.5.8 **Сақтандыру жағдайы** - ол орын алған кезде Сақтандырушы, сақтандыру Шартына сәйкес, сақтандырылған мүліктің зақымданғаны, жойылғаны және/немесе жоғалғаны үшін оған кенеттен және күтпеген әсер ету нәтижесінде пайда болған, басталу ықтималдығы белгілері бар сақтандыру төлемін жүргізетін оқиға.
 - 1.5.9 **Сақтандыру тәуекелі**-ол орын алған жағдайда сақтандыру жүргізілетін оқиға. Сақтандыру тәуекелі ретінде қарастырылатын оқиға оның пайда болу ықтималдығы мен кездейсоқтық белгілеріне ие болуы керек.
 - 1.5.10 **Сақтандыру сомасы**-сақтандыру Шарты жасалған кезде белгіленген тәртіппен айқындалған, сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сыйлықақысының мөлшері мен сақтандыру төлемінің мөлшері белгіленетін ақшалай сома.
 - 1.5.11 **Франшиза** – сақтандыру Шартындағы талаптарда көзделген Сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босату.
 - 1.5.12 **сақтандыру сыйлықақысы**-Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру Шартында айқындалған мөлшерде Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы. Сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігі сақтандыру жарнасы болып саналады.
 - 1.5.13 **Өтініш-сауалнама**-сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын анықтау үшін елеулі мән-жайлардан тұратын сақтандыруға арналған сауалнама-өтініш. Сақтандырушының талабы бойынша Сақтанушы жазбаша түрде хабарлаған өтінішті Сақтандырушының өкілі Сақтанушының сөзімен толтыра алады. Сақтанушы өтініштегі мәліметтердің дұрыстығын өз қолымен куәландырады. Сақтандыруға өтініш сақтандыру Шартының ажырамас бөлігі болып табылады.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ

- 2.1. Сақтандыру жағдайы орын алу нәтижесінде сақтандырған мүліктің зақымдануына, жойылуына және/немесе жоғалуына байланысты Сақтанушының (Пайда алушының) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.
- 2.1.1. Сақтанушы кез келген заңды түрде иеленетін мүлік сақтандыруға жатады (иелік ету, пайдалану, билік ету), сондай-ақ Сақтанушы сенімгерлік басқаруға, жалға алуға, лизингке, кепілге, сақтауға, сатуға және басқа да заңды негіздер бойынша қабылдаған, Сақтанушы несиеге сатып алған және осы несиені қамтамасыз ету болып табылатын мүлік.
- 2.2. Сақтандыру Ережелері негізінде келесі жылжымайтын және жылжымалы мүлік сақтандырылуы мүмкін:
- 2.2.1. ғимараттар (өндірістік, әкімшілік, әлеуметтік-мәдени және қоғамдық пайдаланудағы және т.б.) құрылыстар, аяқталмаған құрылыс объектілері, тұрғын үйлер, олардың барлық конструктивтік элементтері бар пәтерлер, бақша үйлері, саяжайлар, шаруашылық құрылыстар, гараждар және жеке және заңды тұлғалардың меншік құқығындағы/өзге де заттық құқығындағы басқа да құрылыстар, сондай-ақ олардың жекелеген сәулет және конструктивтік бөліктері мен элементтері (ғимараттардың бөліктері, тұрғын және тұрғын емес үй-жайлар, олардың ішкі әрлеуі, инженерлік инфрақұрылым элементтері);
- 2.2.2. стационарлық инженерлік жабдық: санитарлық-техникалық жабдық (ванналар, душ кабиналары, қол жуғыштар, унитаздар, оларға арналған санитариялық-техникалық арматура, жуыну бөлмелеріне арналған жиһаз, шағын саунаға арналған жабдық және т. б.), су жылыту аспаптары (газ және электр бағаналар, құйғындар, қазандықтар, су жылыту радиаторлары, сүлгі кептіргіштер және т. б.), үй-жайларды суды тазарту, салқындату және желдету жүйелері, электр бөлшектері және т. б.;
- 2.2.3. өндірістік, техникалық, электрондық, инженерлік, құрылыс, арнайы және өзге жабдықтар мен техника;
- 2.2.4. үй-жайда не сақтандыру Шартында көрсетілген қойма алаңдарында орналасқан тауар қорлары және басқа да жылжымалы мүлік;
- 2.2.5. сақтандырылған құрылыстың орнында орналасқан және әрі қарай құрылыс құруға арналған құрылыс материалдары;
- 2.2.6. үй, кеңсе және басқа да жылжымалы мүлік;
- 2.2.7. пайдалану мақсатына тікелей қатысты қолданбайтын көлік құралдар.
- 2.3. **Бұл ретте жылжымайтын мүлікке келесілер жатқызылады:**
- 2.3.1. Негізгі көтеруші қабырғалар және қоршау функцияларын орындайтын ғимараттар немесе құрылыстар құрылымдарының конструктивті элементтері, атап айтқанда:
- 2.3.1.1. іргетасы;
- 2.3.1.2. қабырғалар;
- 2.3.1.3. тіректер (бағандар);
- 2.3.1.4. арқалықтар, едендер;
- 2.3.1.5. жабындар;
- 2.3.1.6. төбесі;
- 2.3.1.7. баспалдақтар;
- 2.3.1.8. аралық қабырғалар (жеңіл жиналатындардан басқа);
- 2.3.1.9. терезелер;
- 2.3.1.10. есіктер (ішкі есіктерден басқа);
- 2.3.1.11. кіру алаңдары;
- 2.3.1.12. басқа ұқсас элементтер.
- 2.4. Ғимараттың, оны пайдалану үшін қажет инженерлік жабдықтары-ғимараттар ішіндегі коммуникациялар (іргетастың, жертөле еденінің астында, учаскеде және/немесе жер астында орналасқан коммуникацияларды қоспағанда), атап айтқанда:
- 2.4.1. жылыту жүйесі;
- 2.4.2. барлық құрылғылары бар су құбырының, газ құбырының және кәріздің ішкі желісі;
- 2.4.3. барлық жарықтандыру арматурасы бар қуат және жарықтандыру электр сымдарының ішкі желісі (шамдарды, шырақтар, аспа шамдар және осы желіге қосылған басқа құрылғыларды қоспағанда);
- 2.4.4. ішкі телефон және дабыл желілері;
- 2.4.5. ауаны баптау жүйелері және желдету құрылғылары;
- 2.4.6. өрт сөндіру жүйелері; көтергіштер мен лифттер;

- 2.4.7. найзағайдан қорғайтын құрылғылар мен жабдықтар;
 - 2.4.8. кіріктірілген қазандық қондырғылары (казандық, жылу пункттері), олардың жабдықтарын қоса алғанда.
 - 2.4.9. ғимараттың сыртына орналастырылған және құрылымдық элементтерге бекітілген ғимарат жабдығы, егер ол сақтандыру Шартында арнайы келісілген болса ғана инженерлік жабдыққа жатады.
- 2.5. Ғимараттарды немесе құрылыстарды сыртқы безендіру:
- 2.5.1. блоктар;
 - 2.5.2. ғимараттардың (құрылыстардың) қасбеттеріне орнатылған және олардың ажырамас бөліктері болып табылатын панельдер мен қыштақталар;
 - 2.5.3. сыртқы бояу;
 - 2.5.4. сыртқы қаптау;
 - 2.5.5. сылақ;
 - 2.5.6. панно;
 - 2.5.7. тас кесте.
- 2.6. Ғимараттарды немесе құрылыстарды ішкі әрлеу:
- 2.6.1. еден жабыны;
 - 2.6.2. қабырғаларды жабу (тұсқағаз, ішкі бояу, қаптау, қалыптау, панель, тас кесте);
 - 2.6.3. төбелерді жабу;
 - 2.6.4. жеңіл жиналатын аралық қабырғалар (оның ішінде гипсокартон, шыны);
 - 2.6.5. ішкі есік құрылымдары.

3. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛДЕРІ

- 3.1. Сақтандыру Шарты бойынша Сақтанушының Сақтандырылған мүліктің бүлінуіне, жойылуына және/немесе жоғалуына байланысты мүліктік мүдделері сақтандырылуы мүмкін .
 - 3.1.1. Мүлікті классикалық тәуекелдерден сақтандыру шарттары осы Ережелердің 1-Қосымшасында көрсетілген.
 - 3.1.2. Жер учаскелерін сақтандыру шарттары осы Ережелердің 2-Қосымшасында баяндалған.
 - 3.1.3. Электрондық жабдықты сақтандыру шарттары осы Ережелердің 3-Қосымшасында баяндалған.
 - 3.1.4. Жылжымалы жабдықты сақтандыру шарттары осы Ережелердің 4-Қосымшасында баяндалған.
 - 3.1.5. Пәтерлерді сақтандыру шарттары және МҮЛІКТЕРДІ ЭКСПРЕСС САҚТАНДЫРУ өнімі бойынша көршілер алдындағы жауапкершілік осы Ережелердің 5-Қосымшасында айқындалған.
 - 3.1.6. Барлық тәуекелдер үшін жауапкершілік пен мүлікті сақтандыру шарттары осы Ережелердің 6-Қосымшасында көрсетілген.

4. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫ

- 4.1. Сақтандыру сомасы тараптардың келісімі бойынша мыналардан аспайтын мөлшерде белгіленеді: сақтандыру Шартын жасасу сәтінде (күні) сақтандырылған мүліктің (сақтандыру құнының) тұрған жеріндегі нақты құны.
- 4.2. Сақтандыру шартын жасасу кезінде нақты құн тәуелсіз сарапшы жасаған қорытынды немесе Сақтанушы мәлімдеген құн (оның ішінде теңгерімдік құн, сатып алу-сату шарт бойынша құн, шартпен бекітілген құн) негізінде анықталатын, сақтандыру Шартын жасасқан күнге есептеледі. лизинг, кепіл немесе банктік қарыз, белгіленген айналым-сальдо тізімдемесі құны және/немесе құнын айқындайтын өзге де құжаттар).
- 4.3. **Егер сақтандыру Шартында өзгесі белгіленбесе, сақтандырылған мүліктің нақты құны келесілер негізінде анықталады:**
 - 4.3.1. ғимараттар мен құрылыстар үшін-тозуын және пайдалану-техникалық жай-күйін ескере отырып, сақтандыруға қабылданатын мүлікке толығымен ұқсас, сол жердегі ғимараттар немесе құрылыстардың құрылыс құнына орай;
 - 4.3.2. Жабдықтар, машиналар, мүкәммал үшін-тозуды ескере отырып, сақтандыруға қабылданатын затқа толығымен ұқсас затты сатып алу үшін қажетті сомаға сүйене отырып;
 - 4.3.3. үй-жайларды ішкі әрлеу үшін-пайдалану-техникалық жай-күйін ескере отырып, тозуды шегерумен қалпына келтіру шығындарының құнына қарай;
 - 4.3.4. жылжымалы мүлік үшін (тұрмыстық заттар мен үй жиһаздары, аудио-бейне және электрондық техника, тұтыну және пайдалану заттары, т. б. сақтандырылғанға толығымен ұқсас затты сатып алу үшін қажетті сомаға сүйене отырып, оның тозуын ескере отырып;
 - 4.3.5. пәтерлер немесе тұрғын үйдің пәтеріндегі жеке бөлмелер үшін – тозуды және пайдалану-техникалық жай-күйін ескере отырып, толық сақтандырылған пәтерді (бөлмені) сатып алу құны

бойынша;

- 4.4. Егер сақтандыру Шарты бойынша белгіленген сақтандыру сомасы сақтандыру Шартында көрсетілген сақтандырылған мүліктің нақты құнынан төмен болса, сақтандыру Шартында өзгесі көзделмеген жағдайда, сондай-ақ есептелген тозуды шегере, Сақтанушыға залалдың бір бөлігі сақтандыру сомасының сақтандырылған мүліктің нақты құнына қатынасына барабар өтеледі.
- 4.5. Сақтандыру сомасы мен нақты құны сақтандырылған мүлік объектісі әрқайсысы бойынша жеке немесе сақтандыру Шартында көрсетілген мүлік объектілерінің жиынтығына белгіленеді.
- 4.6. Егер сақтандыру сомасы нақты құннан асып кетсе, оның ішінде екі немесе бірнеше Сақтандырушыларда бір мүлікті сақтандыру нәтижесінде (қосарланған сақтандыру) сақтандыру Шарты, сақтандыру сомасының нақты құнынан асатын бөлігінде жарамсыз болып табылады. Сақтандыру сыйлықақысының артық төленген бөлігі бұл жағдайда қайтарылмайды. Егер сақтандыру Шартындағы сақтандыру сомасын асыра бағалау Сақтанушы тарапынан алдаудың салдары болса, Сақтандырушы сақтандыру Шартын жарамсыз деп тануды және Сақтанушыдан алған сақтандыру сыйлықақысының сомасынан асатын мөлшерде оған келтірілген залалды өтеуді талап етуге құқылы.
- 4.7. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін сақтандыру сомасы төленген сома шамасына азаяды. Сақтандыру сомасын азайту сақтандыру жағдайы басталған күннен бастап жүргізіледі. Зардап шеккен мүлікті қалпына келтіру немесе ауыстыру кезінде Сақтанушы қосымша сыйлықақы үшін бастапқы сақтандыру сомасын қалпына келтіруге құқылы. Сақтандыру шартында мыналар белгіленуі мүмкін:
 - 4.7.1. агрегаттық сақтандыру сомасы- сақтандыру қорғаудың бүкіл қолданылу кезеңіндегі сақтандыру барлық жағдайлары бойынша жауапкершіліктің жиынтық шекті көлемі ;
 - 4.7.2. сақтандыруға қабылданған әрбір мүлік объектісі бойынша жауапкершіліктің шекті көлемі;
 - 4.7.3. жауапкершіліктің шекті көлемі әрбір немесе бірнеше сақтандыру жағдайлары бойынша;
 - 4.7.4. жауапкершіліктің шекті көлемі бір оқиғаның нәтижесінде сақтандыру жағдайларының сериясы бойынша;
 - 4.7.5. жауапкершіліктің шекті көлемі әрбір сақтандыру тәуекелі бойынша немесе сақтандыру тәуекелдер жиынтығы бойынша.

5. ФРАНШИЗА

- 5.1. Сақтандыру шартында Тараптар франшиза мөлшерін белгілей алады.
- 5.1. Франшиза сақтандыру сомасына пайызбен немесе абсолютті мөлшерде белгіленеді.
- 5.2. Егер бірнеше сақтандыру жағдайлары орын алса, әр жағдай бойынша сақтандыру төлемін есептеу кезінде франшиза ескеріледі.
- 5.3. Егер бір сақтандыру жағдайының нәтижесінде сақтандырылған мүліктің бірнеше объектілер сақтандырылған мүлік объектілері топтары зақымдалса, олар үшін сақтандыру Шартында жекелеген франшизалар көзделген болса, сақтандырылған мүліктің әрбір объектісі немесе сақтандырылған мүлік объектілерінің тобы бойынша сақтандыру төлемін есептеу кезінде франшиза ескеріледі.

6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ

- 6.1. Сақтандыру Шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру объектісін, сақтандыру мерзімін және сақтандыру тәуекелінің сипатын ескере отырып, сақтандыру сомасының бірлігінен алынатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшерлемесін айқындайтын сақтандыру тарифтеріне сәйкес есептеледі.
- 6.2. Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысының төленуге жататын мөлшерін айқындаған кезде үй-жайда өрт сөндіру құралдарының болуы, жақын жердегі өрт сөндіру бекетінен, апаттық және жөндеу қызметтерінен қашықтығы және т. б. тәуекел факторларына байланысты анықталатын базалық сақтандыру тарифтеріне жоғарылату және төмендету коэффициенттерін пайдалануға құқылы.
- 6.3. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу Сақтандырушының кассасына қолма қол ақшамен немесе Сақтандырушының банктік шотына ақша қаражатын аудару жолымен жүзеге асырылады.
- 6.4. Сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру шартында белгіленген мерзімде біржолғы (сақтандырудың барлық кезеңі үшін сақтандыру сыйлықақысының сомасы мөлшерінде) не бөліп төлеу арқылы төленеді. Сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде сақтандыру жарналарының мөлшері және оларды төлеу мерзімі сақтандыру Шартымен айқындалады.
- 6.5. Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын төлеу міндеті / бірінші сақтандыру сыйлықақысы егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, Тараптардың уәкілетті өкілдері сақтандыру шартына қол қойған күні туындайды.

7. САҚТАНДЫРУ АУМАҒЫ

- 7.1. Жылжымайтын мүлік тек сақтандыру Шартында анықталған сақтандыру аумағында сақтандырылған болып саналды.
- 7.2. Жылжымалы мүлік тек Қазақстан Республикасының жылжымалы мүлікке қатысты құқықты тіркеу туралы заңнамасына сәйкес тұратын орыны анықталатын жылжымалы мүліктің түрлерін қоспағанда, сақтандыру Шартында көзделген үй-жайларда ғана сақтандырылған болып саналады.
- 7.3. Егер сақтандырылған мүлік сақтандыру аумағынан алынса, сақтандыру қорғанысы егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, тоқтатылады.

8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ЖАТПАЙТЫН ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ ОҚИҒАЛАР

- 8.1. Төмендегі себептер, оқиғалар немесе әрекеттердің салдарынан тікелей немесе жанама түрде келтірген залал өтелмейді:
 - 8.1.1. "соғыс қимылдары", оның ішінде соғыс, шапқыншылық, сыртқы жаудың шабуылы, әскери іс-қимылдардың кез келген түрі (соғыс жариялануына қарамастан) немесе ұқсас әскери маневрлер, агрессия, диверсиялар, тәртіпсіздіктер, әскери төңкеріс немесе нәтижесінде әскери жағдайды жариялау және қолдау қамтамасыз етілетін кез келген басқа оқиға, сондай-ақ блокада жағдайы, өзге де әскери іс-шаралар немесе олардың салдары;
 - 8.1.2. "жаппай тәртіпсіздіктер", соның ішінде азаматтық көтерілістер, наразылық, революция, билікті басып алу, бүлік, ереуілдер, азаматтық толқулар немесе халықтық көтеріліс, билікті күшпен басып алу, қарулы көтеріліс, бүлік, Қарулы көтерілісшілердің әрекеттері, сондай-ақ оларды басуға бағытталған биліктің әрекеттері;
 - 8.1.3. "ядролық энергияның әсері", соның ішінде атом қаруын қолдану, сондай-ақ радиациялық әсер ету, радиоактивті сәулелену, ластану, сондай-ақ ядролық отынның жануы нәтижесінде кез келген ядролық отынмен немесе қалдықтармен ластану, олар сақтандырылған оқиғалардан туындаған немесе туындамағанына қарамастан;
 - 8.1.4. "терроризм актілерімен" - жару, жандыру әрекетін орындау немесе қоқан лоқылық көрсету немесе адамдардың қаза табу қауіпін тудыратын өзге әрекеттер, егер бұл әрекеттер қоғамдық қауіпсіздікті бұзу, халықты қорқыту не Қазақстан Республикасы мемлекеттік органдарының, шет мемлекеттер немесе халықаралық ұйымдарының шешімдер қабылдауына ықпал ету мақсатында жасалса, адамдардың қаза болу, елеулі мүліктік залал келтіру не өзге де қоғамдық қауіпті зардаптардың туындау қауіпін туғызатын іс-әрекеттер, сондай-ақ сол мақсаттарда жасалған адамның өміріне қол сұғушылық, сол сияқты мемлекет немесе қоғам қайраткерінің өміріне оның мемлекеттік немесе өзге де саяси қызметін тоқтату не осындай қызметі үшін кек алу мақсатында жасалған қол сұғушылық;
 - 8.1.5. "мемлекеттік органдардың іс-әрекеттерімен", оның ішінде тәркілеу, реквизициялау, әскери биліктің, үкіметтің немесе жергілікті муниципалдық биліктің немесе сақтандырылған мүліктің орналасқан жеріндегі кеденнің өкімі бойынша мүлікті мемлекет меншігіне алу, экспроприациялау, тыйым салу, жою немесе бүлдіру, сондай-ақ заңды күшіне енген сот шешімі негізінде осы мүлікке меншік құқығын тоқтату нәтижесінде Сақтанушының сақтандырылған мүлікті жоғалтуы;
 - 8.1.6. тікелей немесе жанама, нақты немесе кейінгі, толық немесе ішінара ластану немесе залалданған объектілерінің ағып кетуін, босатылуын, атқылауын немесе бүркуін қоса алғанда, "бактериологиялық, саңырауқұлақтық, вирустық немесе басқа да қауіпті заттардың әрекеттерімен", қауіпті субстанциялар ретінде олардың босатылуы нәтижесінде сақтандырылған мүліктің құнына, пайдалануға жарамдылығына зақым келтіруі немесе жоғалтуы мүмкін кез келген материалдар түсініледі.
 - 8.1.7. бомбаларды, миналарды, снарядтарды немесе өзге де қару-жарақтарды өндіру, пайдалану немесе сақтау;
 - 8.1.8. "Сақтанушының (Пайда алушының) құқыққа қайшы әрекеттерімен", соның ішінде қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді; Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен қасақана қылмыстар немесе сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған Сақтанушының (Пайда алушының) іс-әрекеттерін; Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттерін; Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру жағдайына себеп-салдарлық Сақтанушымен (Пайда алушымен) еңбек қатынастарында тұратын адамдардың, сондай-ақ аталған адамдардың және/немесе Сақтанушының (Пайда алушының) алкогольді, есірткі құралдарын немесе басқа да мас ететін заттарды пайдаланудан немесе дәрілік препараттарды медициналық емес мақсаттарда қолданудан туындаған кез келген нысандағы мас күйіндегі әрекеттерінің;

- 8.1.9. "ақаулар мен кемшіліктер", соның ішінде егер бұл зақым Шартта айқындалған сақтандыру жағдайларының тікелей салдары болып табылмаса, жолдардың немесе жаяу жүргінші жолдардың шөгу, жарық түсу, қысу, кеңейту немесе сондай-ақ іргетастардың, қабырғалардың, тірек конструкцияларының немесе ғимараттардың, құрылыстардың не инженерлік құрылыстардың жабындарының ісінуі; оның ішінде сақтандырылған ғимараттардың, құрылыстардың сақтанушыға белгілі болуы тиіс шарт жасасу сәтінде болған ақаулары мен кемшіліктері немесе оның органдарына, қызметкерлеріне немесе уәкілетті тұлғаларына; өндірістегі ақаулар немесе сапасыз материалдарды пайдалану;
- 8.1.10. сақтандырылған мүліктің табиғи тозуын немесе оның қасиеттерін немесе пайдалы қасиеттерін біртіндеп жоғалтуын, сақтандырылған мүліктің түсінің, иісінің, салмағының өзгеруін не оның табиғи факторлардан немесе сақтандырылған мүліктің ерекше қасиеттерінен туындаған табиғи себептер бойынша оның кішіреюіне, кебуін, созылуын, ағып кетуін немесе булануын, коррозияның, тоттың, тотығудың зақымдануын, зең, саңырауқұлақ, бактериялар, ашыту, өздігінен жану, шірік, жарамдылық мерзімінің асуы;
- 8.1.11. үй-жайлардың немесе сақтандырылған мүліктің температурасының өзгеруін немесе ылғалдылық деңгейінің өзгеруін қоса алғанда, оның ішінде жылыту, сумен жабдықтау, кәріз жүйелерінің табиғи тозуы себебінен, сондай-ақ үй-жайларға арналған жылыту, ауаны баптау, салқындату жабдықтың жұмыс істеуіндегі іркілістер немесе тиісінше жұмыс істемеуі себебінен мүліктің табиғи ескеруі, бос немесе ешкім тұрмайтын үй-жайларда су құбыры, жылу немесе өртке қарсы жүйелердің қатып қалу жағдайларын қоса алғанда, осы жабдықтың түтін шығарудағы, басқарудағы қателіктер немесе өнімділігінің жеткіліксіздігі; сақтандыру аумағы үшін қалыпты болып табылатын қоршаған ортаның ауа температурасының әсері. Сақтандыру аумағы үшін қалыпты температура ауаның абсолюттік ең төменгі температурасынан төмен емес және сақтандыру аумағындағы ауаның абсолюттік ең жоғары температурасынан аспайтын температура болып табылады;
- 8.1.12. сақтандырылған мүліктің құстармен, жабайы немесе үй жануарларымен, кеміргіштермен немесе жәндіктермен зақымдануы;
- 8.1.13. жобалаудағы, жоспарлаудағы, дизайндағы қателіктер;
- 8.1.14. Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне немесе Шартқа байланысты жөндеуді немесе қызмет көрсетуді жүргізетін өндіруші, жеткізуші, мердігер немесе ұйым жауапты болатын сақтандырылған мүліктің зақымдануы;
- 8.1.15. Сақтанушының (Пайда алушының) және/немесе Сақтанушымен (Пайда алушымен) сақтандырылған жылжымайтын мүлікті құрылыс немесе монтаждау жұмыстары, сондай-ақ сақтандырылған жылжымайтын мүлікті қайта жаңарту, қайта жабдықтау немесе бұзу жөніндегі жұмыстар барысында сақтандырылған мүліктің еңбек немесе шарттық қатынастарында тұрған адамдардың зақымдануы;
- 8.1.16. Төменгілер нәтижесінде пайда болған "механизмдердің, машиналар мен жабдықтардың зақымдануы":
- 8.1.16.1. сақтандырылған мүліктің құлауына және олардың басқа заттарға соғылуынан зақымдануына, өзге де механикалық зақымдарға әкеп соққан қанаттар немесе шынжырлардың үзілуі;
- 8.1.16.2. шамадан тыс жүктеме, қызып кету, діріл, ыдырау, кептелу, бөгде заттармен механизмнің бітелуі, механизм ішіндегі қысымның өзгеруі, орталықтан тепкіш күштің әсері;
- 8.1.16.3. гидравликалық соққы немесе бу қазандықтарында және ұқсас құрылғыларда сұйықтықтың болмауы;
- 8.1.16.4. сақтандырылған мүлікті жобалаудағы, дайындаудағы немесе орнатудағы (құрастырудағы) материалдардың ақаулары, қателіктер;
- 8.1.16.5. сақтандырылған мүлікті пайдалануда немесе қызмет көрсетуде қызмет көрсетуші персоналдың байқаусызда жіберген қателігі;
- 8.1.16.6. бақылау-өлшеу аспаптарының, қауіпсіздік жүйелерінің істен шығуы;
- 8.1.16.7. Сақтанушының бақылауындағы немесе операциялық пайдалануындағы ғимараттардың құлауы мен жарықтары, егер құлау мен жарықтар сақтандыру жағдайының салдары болып табылмаса;
- 8.1.16.8. қазандықтардың, экономайзерлердің, резервуарлар мен құбырлардың, емізік ағынының және/немесе қазандық тігістерінің ақауларының жарылуы, құлауы, зақымдануы немесе қызып кетуі;
- 8.1.16.9. жану камераларында пайда болатын жарылыстар кезінде ішкі жану қозғалтқыштары бар механизмдердің зақымдануы.
- 8.1.17. келесі жағдайларда "су мен басқа сұйықтықтардың әсері":
- 8.1.17.1. егер олар еден деңгейінен 10 (он) сантиметрден төмен емес орналасқан сөрелерде, паллеттерде немесе қалқандарда сақталмаса, жөндеу үй - жайларындағы тауар қорларына залал келтіру;
- 8.1.17.2. кез келген резервуарды, құрылғыны немесе су құбырларын жөндеу, ауыстыру кезіндегі зақым;
- 8.1.17.3. сақтандыру аумағында су құбыры, кәріз, жылыту және өртке қарсы жүйелерді тиісінше

пайдаланбау, оларға уақтылы қызмет көрсетпеу және жөндеу жүргізбеу;

- 8.1.17.4. сақтандырылған жылжымайтын мүлік күрделі жөндеу үшін немесе өзге де мақсаттар үшін 60 (алпыс) күнтізбелік күннен астам мерзімге босатылған жағдайда судан және жоғарыда көрсетілген құбыр жол жүйелерінің жұбынан уақтылы босатпау.
- 8.1.18. оттың пайда болуымен немесе онсыз электр тогының әсері (мысалы, желідегі ток күші мен электр кернеуінің айырмашылығы; оқшаулаудың бұзылуы, оның ішінде қысқа тұйықталу: орамдағы тұйықталу, корпусқа тұйықталу немесе жерге тұйықталу; байланыстың жеткіліксіздігі; қауіпсіздікті қамтамасыз ететін өлшеу, реттеу аспаптары мен аспаптарының істен шығуы);
Бұл тыс жайт осы Ережелердің 3-қосымшасында баяндалған сақтандыру объектілері үшін қолданылмайды.
- 8.1.19. егер ол Сақтанушының (Пайда алушының) және/немесе Сақтанушымен (Пайда алушымен) еңбек немесе шарттық қатынастарда тұратын адамдардың, жарылыс жұмыстарының, шұңқырлардан немесе карьерлерден топырақ алудың, бос орындарды толтырудың немесе жер толтыру жұмыстарын жүргізудің, сондай-ақ қатты кен орындарын өндірудің немесе сұйық немесе газ тәрізді пайдалы қазбалар игерудің салдарынан болса, көшкіннен, шөгуден немесе топырақтың өзге де қозғалысынан келтірілген залал;
- 8.1.20. өрттен, түтіннен және/немесе өрт сөндіру шараларын қолданудан туындамаған өрттің зақымдануынан келтірілген залал, сондай-ақ сақтандырылған мүлікке отпен, жылумен немесе өзге де термиялық әсермен өңдеу нәтижесінде немесе өзге де мақсаттарда (мысалы, кептіру, қайнату, тегістеу, қаптау, қуыру, ыстық өңдеу немесе металдарды балқыту және т. б. үшін) келтірілген залал;
- 8.1.21. газдардың, булардың, сәулелердің, сұйықтықтардың, ылғалдың немесе кез келген, соның ішінде атмосфералық емес жауын-шашынның (күйе, құрым, түтін, шаң және т.б.) әсерінен, тұрақты немесе ұзақ мерзімді жылу әсерінен немесе әсерінен туындаған залал. Бұл залалдар, егер жоғарыда аталған әсер кенеттен және күтпеген болса, өтелуге жатады.
- 8.1.22. егер бұл тесіктер дауылдың, құйынның, боранның немесе құйынның тікелей әсерінен туындамаса немесе Шарттың талаптарына сәйкес сақтандыру жағдайларының салдары болып табылса, сақтандырылған үй-жайларға жаңбырдың, қардың, бұршақтың немесе кірдің жабық емес терезелер, есіктер, әдейі жасалған немесе ғимарат конструкцияларының тозуы немесе ақаулары салдарынан пайда болған тесіктер арқылы кіруі салдарынан туындаған залал;
- 8.1.23. Сақтанушының немесе оның туыстарының, Сақтанушымен еңбек, шарттық қатынастарда тұратын, алкогольді, есірткі құралдарын немесе басқа да мас ететін заттарды пайдаланудан немесе дәрілік препараттарды медициналық емес мақсаттарда қолданудан туындаған кез келген нысандағы мас күйінде жүзеге асырылған адамдардың құқыққа қайшы әрекеттері нәтижесінде туындаған залал;
- 8.1.24. психикалық аурумен, алкоголизммен, нашақорлықпен, эпилепсиямен және олардың әрекет қабілеттілігін шектейтін басқа да аурулармен ауыратын адамдардың іс-әрекеттерінен келтірілген залал;
- 8.1.25. отын, газ, бу, желдеткіш, салқындатқыш, су немесе басқа сұйықтықтарды беруді тоқтату немесе тұрақсыз беру, келесі жағдайлардан басқа: өрт, түтін, газдың жарылуы; судың және басқа сұйықтықтардың зақымдануы;
- 8.1.26. Сақтанушының техникалық ақаулы мүлікті (өндірістік және өзге де жабдықты) пайдалануы нәтижесінде немесе дайындаушы кәсіпорын белгілеген техникалық сипаттамасы мен пайдалану қағидаларын бұза отырып; не тиісті жұмыстарды жүзеге асыру үшін рұқсаты жоқ немесе жеткілікті біліктілігі жоқ адамдар келтірген залал;
- 8.1.27. кез келген жөндеу, монтаждау, баптау, сынақтарды қайта жаңарту, баптау, техникалық қызмет көрсету, сақтандырылған мүлікті қайта жоспарлау нәтижесінде туындаған залал;
- 8.1.28. Сақтанушының еріп жүргінсіз сақтандырылған мүлікті сақтандыру аумағы шегінде (тиеу мен түсіруді қоса алғанда) өткізу салдарынан туындаған залал.
- 8.1.29. егер сақтандырылған құрылыстарды жобалау, салу және пайдалану кезінде осы ғимараттар орналасқан жердің сейсмикалық геологиялық жағдайлары тиісті түрде ескерілмесе, жер сілкінісінен болатын залал.

8.2. **Сақтандырушы Шартқа сәйкес келесілер үшін жауапты болмайды:**

- 8.2.1. аумақты сақтандырылған мүліктің сынықтарынан немесе қалдықтарынан тазарту немесе сақтандырылған жылжымайтын мүлікті бұзу, жер мен суды тазарту шығындары;
Бұл тыс жайт осы Ережелердің 2-қосымшасында баяндалған сақтандыру объектілері үшін қолданылмайды.
- 8.2.2. құбырлармен қосылған жүйелер мен аппараттарды жөндеу немесе ауыстыру бойынша шығындар, соның ішінде, шүмектер, клапандар, сақтауыштар, ванналар, радиаторлар, жылыту қазандықтары

- және т. б.;
- 8.2.3. ұрлық (жоғалу), әсер ету, шаң немесе ауа-райы жағдайлары (найзағайдан басқа) салдарынан ашық жерде сақталатын мүлік.
- 8.3. Сақтандырумен Сақтанушының (Пайда алушының) келесі шығындары өтелмейді, (мысалы, жіберіп алған пайда, моральдық зиян, мүліктің тауарлық түрінің жоғалуы, айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы, өсім пұл немесе ақшалай түрдегі өзге де айыппұл санкциялары), тіпті егер олар сақтандыру жағдайының белгілері бар немесе сақтандыру жағдайы орын алған оқиғадан туындаса да өтеуге жатпайды;
- 8.4. Егер Шартта көзделген оқиға Шарттың қолданылу мерзімі басталғанға дейін немесе ол аяқталғаннан кейін орын алса, онда нәтижесінде пайда болған залалды Сақтандырушы өтемейді;
- 8.5. Егер Шарттың қолданылу кезеңінде қатарынан 72 (жетпіс екі) сағат ішінде белгілі бір түрдегі табиғи апат бір реттен астам рет орын алса, онда мұндай оқиғалар бір сақтандыру жағдайы болып саналады.
- 8.6. Сақтандыруда Қазақстан Республикасының заңнамасы арқылы көзделген өзге жағдайларда келтірілген залалды өтемейді.
- 8.7. ***Егер сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе, төменде көрсетілген мүлік сақтандыруға жатпайды:***
- 8.7.1. қаңқалы қамыс, саман үйлер;
- 8.7.2. аяқталмаған нысандар;
- 8.7.3. аяқталмаған объектілерге тікелей жақын орналасқан құрылыстар;
- 8.7.4. ұлттық және шетел валютасындағы қолма-қол ақша;
- 8.7.5. акциялар, облигациялар және басқа да бағалы қағаздар;
- 8.7.6. модельдер, макеттер, үлгілер, пішіндер, көрме даналары және т. б.;
- 8.7.7. маркалар, монеталар, ақша белгілері және бонустар;
- 8.7.8. құймалардағы қымбат металдар, жақтаусыз асыл тастар, зергерлік бұйымдар;;
- 8.7.9. бағалы металдардан немесе асыл тастардан жасалған бұйымдар;
- 8.7.10. тарихи құндылығы бар музыкалық аспаптар;
- 8.7.11. суреттер, картиналар, мүсіндер, маркалар, құнды тиындар топтамасы және басқа да топтамалар немесе діни ғибадаттың
- 8.7.12. өнер туындылары;
- 8.7.13. ғимараттар мен құрылыстардың сыртынан бекітілген дiңгектер, антенналар, кондиционерлер, ашық электр сымдары, жарнамалық қондырғылар, плакат қалқандары және т. б.;
- 8.7.14. жұмсақ материалдармен (кенеппен, пленкамен, үрлемелі құрылыммен немесе сол сияқтылармен) қорғалса да немесе ашық құрылымдардың ішінде сақталса да, ашық аспан астында сақталатын жылжымалы мүлік.
- 8.7.15. антиквариат, сирек кітаптар, аң терісі және аң төбеті;
- 8.7.16. сақтандыру орнынан тыс кез келген түрдегі құбырлар;
- 8.7.17. теңізде, өзге де табиғи немесе жасанды су айдындарында орналасқан мүлік;
- 8.7.18. көлік құралдары, жылжымалы құрылыс, ауыл шаруашылығы немесе өзге де машиналар; ***осы тыс жайт осы Ережелердің 4-қосымшасында баяндалған сақтандыру объектілері үшін қолданылмайды.***
- 8.7.19. теңізде мұнай немесе өзге де пайдалы қазбаларды өндіруге арналған кез келген құрылыстар немесе қондырғылар;
- 8.7.20. өсімдіктер мен жануарлар;
- 8.7.21. Сақтанушы сақтандырылған мүлікті сақтауға мүдделі болмаған жағдайда, Сақтанушы сенімгерлік басқаруға қабылдаған, жалға, лизингке, жалға алуға, кепілге, сақтауға, комиссияға, сатуға және басқа да заңды негіздер бойынша алған мүлік;
- 8.7.22. аялдама кешендерін қоса алғанда, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес жермен тығыз байланысты жылжымайтын мүлікке жатпайтын құрылыстар мен үйшіктер (дүңгіршектер, киоскілер сияқты);
- 8.7.23. пайдалану мерзімі 55 (елу бес) жылдан жоғары жылжымайтын мүлікке жататын құрылыстар мен құрылыстар;
- 8.7.24. қаңқа, қамыс, саман, шпал және ағаш сияқты құрылыстың жанбайтын материалынан жасалған құрылыстар және тұрғызылған құрылымдар.
- 8.7.25. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес айналымнан алынған немесе айналымда шектелген өзге де мүлік
- 8.8. ***Кез келген жағдайда келесі мүлік сақтандыруға жатпайды:***

- 8.8.1. жарылғыш заттар;
- 8.8.2. ядролық реакторлар мен ядролық энергетикалық қондырғылар, соның ішінде барлық көмекші жабдықтар;
- 8.8.3. ядролық энергетикада қолданылатын ядролық отынның немесе шикізаттың кез келген түрі;
- 8.8.4. ядролық қарудың кез келген түрі және олардың құрамдас бөліктері;
- 8.8.5. атом электр станциясының аумағындағы кез келген мүлік;
- 8.8.6. атом энергиясын өндіру үшін пайдаланылатын немесе пайдаланылған кез келген мүлік, ядролық отынды немесе ядролық энергетикаға арналған шикізатты өндіру, пайдалану немесе сақтау;
- 8.8.7. қолжазбалар, жоспарлар, схемалар, сызбалар, бухгалтерлік кітаптар және іскери кітаптар;
- 8.8.8. сақтандырылған үй-жайда орналасқан, бірақ, Сақтанушы меншік (иелену, пайдалану, билік ету), сенімгерлік басқару, жалдау, лизинг, кепіл, сақтау, комиссия, сату құқықтарында, сондай-ақ басқа да заңды негіздер бойынша билік етпейтін мүлік; кәсіпорын қызметкерлерінің жеке мүлкі;
- 8.8.9. жануарлар, ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімі;
- 8.8.10. жер сілкінісі, көшкін, су тасқыны қаупі төнген аймақта, сондай-ақ белгіленген уақытта жарияланған сәттен бастап соғыс қимылдары немесе дүлей зілзалалар аймағында орналасқан мұндай хабарландыру сақтандыру Шартын жасасқанға дейін жүргізілген болса, мұндай қауіп туралы тәртіптегі мүлік;
- 8.8.11. құзыретті органдар ресми түрде дүлей зілзала аймағы, соғыс қимылдары аймағы деп жариялаған аймақтағы мүлік;
- 8.8.12. техникалық зерттеп-қарау актілеріне сәйкес нысаналы пайдалану/өмір сүру үшін жарамсыз деп танылған, сондай-ақ құзыретті мемлекеттік органдар белгіленген тәртіппен тұрақты, нысаналы пайдалану үшін жарамсыз деп таныған, не өз кезегінде авариялық жағдайда тұрған, құзыретті мемлекеттік органдар белгіленген тәртіппен тұрақты, нысаналы пайдалану үшін жарамсыз деп таныған ғимараттардағы мүлік.

9. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАН БАС ТARTУ

- 9.1. Сақтандырушы Сақтанушыға Шарттың талаптарына сәйкес барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемін төлеуді жүзеге асырудан жазбаша дәлелді бас тартуды жібереді.
- 9.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жасаудан бас тартуына Сақтанушы (Пайда алушы) сот арқылы шағымдана алады.
- 9.3. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға немесе оны мөлшерін азайтуға, Қазақстан Республикасының шартына және қолданыстағы заңнамасына сәйкес уәкілетті органдардың деректері мен құжаттарының негізінде төлемді кейінге қалдыруға құқығы бар.
- 9.4. Шартта көрсетілмеген мүлікке келтірілген залалды Сақтандырушы өтемейді.
- 9.5. Сақтандыру төлемі келесі жағдайларда да төленбеуі мүмкін, егер:
 - 9.5.1. Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру объекті, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтерді хабарласа;
 - 9.5.2. Сақтанушы сақтандыру жағдай залалын азайту бойынша әдейі шаралар қабылданбаған болса;
 - 9.5.3. Сақтанушы зиян келтіргені үшін кінәлі адамнан тиісті өтемақы алынған болса;
 - 9.5.4. Сақтанушы сақтану жағдайы орын алу және келтірілген залалдың мөлшерін тоқтату шараларын жүргізуге Сақтандырушыға кедергі болса;
 - 9.5.5. Сақтанушы (Пайда алушы) Шартта белгіленген құжаттарды және сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті мәліметтер ұсынбаса;
 - 9.5.6. Сақтанушының сақтандыру жағдайдың басталуына жауапты адамнан өзінің талап ету құқығынан бас тартуы сондай-ақ Сақтанушыға жауапты тұлғаға талап ету құқығын беру үшін қажетті құжаттарды сақтандырушыға беруден бас тартса;
 - 9.5.7. Сақтанушы мүмкіндігінің бар екеніне қарамастан құзыретті / уәкілетті органдарға сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның орын алғаны туралы хабарламаса, немесе осы факт аталмыш органдар арқылы расталмаса;
 - 9.5.8. Сақтанушы сақтандыру жағдайдың орын алуына негіз болатын, Шарттан және / немесе сақтандыру Ережелерден туындайтын талаптарды бұзса.
 - 9.5.9. Егер сақтандыру төлемін жүзеге асыру Сақтандырушыны халықаралық не экономикалық санкцияларға, тыйымдарға және/немесе шектеулерге, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл саласындағы заңнамалық нормалардың талаптарын сақтамауға және/немесе бұзуға ұшыратса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан толық босатылады.
- 9.6. Қазақстан Республикасының заңнамасы Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға әкеп соғатын Шарт талаптарын, сақтандыру ережелерін, сондай-ақ қолданыстағылардың

ережелерін сақтамаса, Сақтандырушыны Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босату бір мезгілде Сақтандырушыны Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады. Бұл жағдайда үшінші тұлғаға келтірілген зиянды өтеу үшін жауапкершілік Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген тәртіппен тікелей зиян келтірушіге жүктеледі.

- 9.7. Сақтандырушыға құжаттар тапсыру қажеттілігі туралы ескертумен бірге хат жолдау жолымен Сақтанушыны/Пайда алушыны тиісті түрде Сақтандырушы 60 күнтізбелік күн өткісімен хабарлаған жағдайда, сақтандыру жағдайы орын алғаны туралы өтініші Сақтандырушыға ұсынған сәттен бастап 90 күнтізбелік күн өткеннен кейін, осы Ережелердің 18 тарауында қарастырылған құжаттарды ұсынбаған жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру төлемдерін жүргізуден бас тартуға құқылы.

10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ЖӘНЕ РЕСІМДЕУ ТӘРТІБІ

- 10.1. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы, Сақтандырушы белгілеген нысанды сақтандыру өтініш-сауалнаманы толтырады және толтырылған сауалнама-өтінішті Сақтандырушыға тапсырады. Сақтандыруға арналған сауалнама-өтінішті Сақтанушы не оның уәкілетті өкілі өз қолымен толтырады. Сауалнама-өтініште Сақтанушы сақтандырылған мүлік, оның орналасқан жері және басқа да қажетті ақпарат туралы нақты және толық мәліметтерді көрсетуге міндетті. Сақтандыруға арналған өтініште көрсетілген деректердің дұрыстығы үшін Сақтанушы жауапты болады. Сауалнама-өтінішке Сақтанушы не оның уәкілетті өкілі қол қоюға, сондай-ақ егер Сақтанушы заңды тұлға болып табылса, мөрмен куәландырылуға тиіс. Сауалнама-өтініш сақтандыру Шартын жасасу үшін негіз болып табылады.
- 10.2. Сақтанушы Сақтандырушыға немесе ол уәкілеттік берген тұлғаға сақтандыруға қабылданатын мүлікті тексеру (сараптау) мүмкіндігін береді;
- 10.3. Сақтанушы Сақтандырушыға Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыруға қабылданатын мүлікке қатысты мүддесін растайтын құжаттарды тапсырады.
- 10.4. Сақтандыру Шарты Сақтанушының өтініші мен сақтандыруға қабылданатын мүлікті тексеру (сараптау) нәтижелері негізінде жасалады;
- 10.4.1. Тараптардың келісімі бойынша сақтандыру Шарты сақтандыру алдындағы тексерусіз жасалуы мүмкін;
- 10.5. Сақтандыру шарты келесі жолдармен жасалады:
- 10.5.1. Тараптар өзара шарт құрастыру;
- 10.5.2. Сақтанушының Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген сақтандырудың үлгілік шарттарына және Сақтандырушы біржақты тәртіппен әзірлеген сақтандыру ережелеріне қосылуы, соның ішінде Сақтандырушының автоматтандырылған ақпараттық жүйесіне шартты рәсімдеу (бұл тармақ компанияның басқару органының ерекше өкіміне дейін қолданылмайды); сақтандыру ережелеріне біржақты тәртіппен қосылу және сақтандырушының интернет-ресурсында шартты рәсімдеу;
- 10.5.3. Сақтанушының Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген сақтандырудың үлгілік шарттарына және сақтандырушы біржақты тәртіппен әзірлеген сақтандыру Ережелеріне қосылуы және сақтандырушының интернет-ресурсында Шартты рәсімдеуі.
- 10.6. Егер сақтандыруға бірнеше жылжымайтын және жылжымалы объект қабылданса мүлік сақтандырылған мүлік туралы нақты және толық мәліметтерді көрсете отырып, Сақтандырушы белгілеген нысанда сақтандыруға қабылданатын сақтандырылған мүліктің жазбаша сипаттамасы рәсімделеді. Мүліктің тізімдемесі Сақтанушы немесе оның уәкілетті өкілі қол қоятын сақтандыру шартына қосымша ретінде рәсімделеді, сондай-ақ егер сақтанушы заңды тұлға болып табылса, мөрмен куәландырылады.
- 10.7. Сақтандыру Шартын жасасқаннан кейін өтініш-сауалнама, тексеру актісі және сақтандырылған мүліктің тізімдемесі сақтандыру Шартының ажырамас бөлігіне айналады және Сақтандырушыда сақталады.
- 10.8. Сақтандыру Шартына барлық қосымшалар мен толықтырулар ажырамас бөлігі болып табылады.
- 10.9. Сақтанушы өзі өтініште, сақтандыруға қабылданып жатқан мүліктің тізімдемесінде және сақтандыру Шартында ұсынған деректердің дұрыстығы мен толықтығы үшін жауап береді және Сақтандырушыға сақтандыруға қабылданатын мүлікке қатысты тәуекел дәрежесін айқындау үшін елеулі маңызы бар өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы хабарлауға міндетті. Сақтанушы сонымен қатар Сақтандырушы өзіне қойған барлық сұрақтарға, тәуекел дәрежесін анықтау мақсатында, сақтандыруға қабылданатын мүлікке қатысты сұрақтарға жауап беруге міндетті. Сақтанушының осы міндеттерді орындамауы, Сақтандырушыға сақтандыру Шартын мерзімінен бұрын бұзу құқығын береді не Сақтандырушыны сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемелерден босатуға әкеп соғады.

- 10.10. Сақтанушыға меншіктік құқығы негізінде тиесілі мүліктің тізімдемесін (тізбесін) ресімдеу және келісім шарттары негізінде иеленетін/пайдаланатын мүліктер бөлек жүргізіледі.
- 10.11. Сақтанушы сақтандыру Шартын жасасу кезінде Пайда алушыны тағайындауға құқылы.
- 10.12. Сақтанушы сақтандыру жағдайы басталғанға дейін Сақтандырушыға жазбаша хабарлай отырып, Пайда алушыны басқа тұлғамен ауыстыруға құқылы, Тараптар бұл туралы тиісті қосымша келісім жасайды.
- 10.13. Пайда алушы, оның Сақтанушымен келісімінен туындайтын, сақтандыру Шарты бойынша белгілі бір міндеттемелерін орындағаннан кейін немесе Сақтандырушыға сақтандыру төлемдерін жүргізу туралы талап қойған болса, басқа тұлғамен ауыстырыла алмайды.
- 10.14. Бірнеше тұлғаның үлестік меншігіндегі мүлік олардың әрқайсысы өзіне тиесілі үлесте немесе барлық меншік иелері әрқайсысының үлесін көрсете отырып, бір сақтандыру шарты бойынша жеке-жеке сақтандырылуы мүмкін.
- 10.15. Бірнеше адамның бірлескен меншігіндегі мүлік мүліктің қалған меншік иелерінің сақтандыру шартын жасасуға жазбаша келісімі болған жағдайда олардың біреуі арқылы сақтандырылуы мүмкін.
- 10.16. Сақтандырушы мүліктің бар-жоғын және жай-күйін, сондай-ақ Сақтанушы хабарлаған мүлік туралы мәліметтерінің дұрыстығын тексеруге құқылы.

11. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ

- 11.1. Сақтандыру мерзімі Тараптардың келісімі бойынша белгіленеді.
- 11.2. Егер сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе, онда сақтандыру Шартын бір жылдан аз мерзімге сақтандыру кезінде, сыйлықақысы жылдық сыйлықақыдан мынадай мөлшерде белгіленеді (толық емес ай толық деп есептеледі):

Сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі айлармен

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Сақтандыру сыйлықақысының жалпы жылдық мөлшерінің пайызы

20%	30%	40%	50%	60%	70%	75%	80%	85%	90%	95%	100%
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

- 11.3. Бір жылдан астам мерзімге сақтандыру кезінде сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы тұтастай алғанда, бүкіл сақтандыру кезеңі үшін сақтандыру сыйлықақыларының сомасы ретінде белгіленеді.
- 11.4. Сақтандыру Шарты егер сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе, сақтандыру сыйлықақысы төленген күннен кейінгі күннен бастап күшіне енеді (сақтандыру қорғанысы күшіне енеді). Егер сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе, сақтандыру қорғаудың қолданылу кезеңі сақтандыру Шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді.
- 11.5. Бұл ретте сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні Сақтандырушының банктік шоты немесе Сақтандырушының кассасына қолма-қол ақша қаражаттың түскен күні болып есептеледі.
- 11.6. Сақтандыру Шарты әрекет ету күші сақтандыру Шарт қолданысының соңғы күні сәйкес реттеледі.

12. ТӘУЕКЕЛ ДӘРЕЖЕСІНІҢ ӨЗГЕРУІ

- 12.1. Шарт жасалғаннан кейін Сақтанушының тәуекел дәрежесінің айтарлықтай жоғарылауына әкелетін кез келген әрекет қабылдауға немесе рұқсат етуге құқығы жоқ.
- 12.2. Егер оған тәуекел дәрежесінің едәуір өсуіне алып келетін жағдайлар туралы белгілі болса, ол бұл туралы Сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.
- 12.3. Келесі жағдайлар тәуекел дәреженің айтарлықтай өсуіне әкеледі деп танылады:
- 12.3.1. сақтандырылған мүліктің сипаттамаларын өзгерту;
- 12.3.2. сақтандырылған мүлікке меншік құқығының (иеленудің, пайдаланудың немесе өкімнің) басқа тұлғаға ауысуы;
- 12.3.3. сақтандырылған мүлікті мүліктік жалдауға (жалға алуға), лизингке, жалға алуға, кепілге және өзге де ауыртпалыққа беру;
- 12.3.4. өндірісті тоқтату немесе оның сипатының елеулі өзгеруі;
- 12.3.5. сақтандыруға арналған өтініште көрсетілген сақтандырылған мүлікті пайдалану мақсаттарын өзгерту;
- 12.3.6. сақтандырылған мүлікті бұзу, қайта құру немесе қайта жабдықтау;
- 12.3.7. сақтандыру жағдайының басталуына қарамастан, сақтандырылған мүлікке елеулі зақым келтіру немесе жою;

- 12.3.8. қосарланған сақтандырудың болуы;
- 12.3.9. Шарт жасасу кезінде Сақтанушының өтінішінде көрсетілген ақпараттың өзгеруі, шарт жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда елеулі өзгеріс. Жағдайлардың өзгеруі, егер Тараптар мұны негізді түрде болжаған болса Сақтандыру шартын мүлде жасамаушы еді немесе айтарлықтай басқа шарттарда жасаушы еді деген негізде, соншалықты өзгерген жағдайда елеулі деп танылады;
- 12.4. Тәуекел дәрежесінің жоғарылауы болған немесе болмағанына қарамастан, Сақтандырушы Шарттың қолданылу мерзімі ішінде сақтандырылған мүліктің жай-күйі мен құнын, сондай-ақ Сақтанушы оған хабарлаған мәліметтердің дұрыстығын тексеру құқығына ие.
- 12.5. Тәуекел дәрежесі жоғарылаған жағдайда сақтандырушы қолданыстағы Шарттың талаптарына, тәуекел дәрежесіне сәйкес келетін өзгерістер енгізуді талап етуге немесе шарттың қолданылуын тоқтатуға құқылы. Егер тәуекел дәрежесі Сақтанушының еркінен тыс жоғарыласа және іс-әрекетіне байланысты болмаса, Сақтандырушы біржақты тәртіппен соңғысына бұл туралы мәлім болатын күннен бастап бір ай ішінде Шартты бұзуы мүмкін. Шарт Сақтанушыға жоспарланған бұзылу күніне дейін күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын жіберілетін жазбаша хабарлама арқылы бұзылады.
- 12.6. Егер сақтандыру тәуекелінің өсуін тудырған жағдайлар сол кезде жойылған болса, Сақтандырушының шартты бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

13. САҚТЫНУШЫ ТАРАПЫНАН САҚТАУҒА МІНДЕТТІ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕР МЕН НОРМАЛАР

- 13.1. Сақтанушы сақтандырылған мүліктерді пайдалану және оған қызмет көрсету жөніндегі Ережелерді, оған қоса бірақ олармен шектелмей, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген өртке қарсы қауіпсіздік ережелері мен нормаларын сақтауға, жоспарлы, косметикалық және күрделі сипаттағы қажетті жөндеу жұмыстарын уақтылы орындауға міндетті.
- 13.2. Егер Сақтанушы Шарттың 13.1-тармағын бұзса және/немесе Сақтанушы (Пайда алушы) осы нормалардың бұзылғаны туралы білген және оларды жоюға кедергі келтірмеген жағдайда, Сақтандырушы Шартта көзделген тәртіппен және мерзімдерде Шартты бұзуға құқылы.
- 13.3. Шарттың 13.1-тармағында көрсетілген қауіпсіздік нормаларын бұзу, сақтандыру жағдайға тікелей себеп болған жағдайларда, Сақтандырушының сақтандыру бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға құқығы бар. Алайда, егер бұл нормаларды бұзу залал пайда болу себептерімен байланысты болмаса, сақтандыру төлемі жүзеге асырылады.

14. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

- 14.1. **Сақтандырушының құқықтары:**
- 14.1.1. Шарттың қолданылу мерзімі ішінде сақтандырылған мүліктің жай-күйін, сондай-ақ оған Сақтанушы хабарлаған мүлік туралы мәліметтердің сақтандыру шарттары өзгерген-өзгермегеніне қарамастан, нақты мән-жайларға сәйкестігін тексеру;
- 14.1.2. қажет болған жағдайда сақтандыру жағдайының басталу фактісі мен себебін растайтын тиісті құжаттар мен ақпаратты ұсыну туралы құзыретті органдарға сұрау салу жіберуге міндетті. Егер құзыретті органдарда сақтандырушыға сақтандыру төлемінен бас тартуға негіз беретін материалдар болса, онда Сақтандырушы құзыретті органдардан ресми жауаптар немесе растайтын мәліметтер алғанға дейін төлемді кейінге қалдыру;
- 14.1.3. бүлінген сақтандырылған мүлікті тексеруге қатысу;
- 14.1.4. Сақтанушы Шарттың талаптары мен сақтандыру ережелерін бұзған жағдайда Шартты мерзімінен бұрын тоқтатуға;
- 14.1.5. Қазақстан Республикасының заңнамасында, Шартта және сақтандыру Ережелерінде көзделген жағдайларда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту;
- 14.1.6. сақтандыру жағдайының басталу фактісін және осы Қағидалардың 18-тарауында баяндалған залал мөлшерін растайтын құжаттар ұсынылмаған жағдайда сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы өтініш берілген кезден бастап 90 күнтізбелік күн өткен соң сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту.
- 14.1.7. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттер жасауға құқылы.
- 14.2. **Сақтанушының құқықтары:**
- 14.2.1. Шарт талаптарын ескере отырып, сақтандыру сомасы шегінде нақты залал мөлшерінде сақтандыру төлемін алу;

- 14.2.2. сақтандыру сомасын және жауапкершілік көлемін өзгерту бөлігінде сақтандыру шарттарын өзгерту;
- 14.2.3. Пайда алушының жазбаша келісімі берілген жағдайда Шартты мерзімінен бұрын бұзу;
- 14.2.4. Шарт жоғалған жағдайда оның телнұсқасын алу;
- 14.2.5. сақтандыру құпиясына;
- 14.2.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттер жасауға құқылы.

14.3. Сақтандырушы міндеттері:

- 14.3.1. Сақтанушыны сақтандыру Ережелерімен және Шарт талаптарымен таныстыру;
- 14.3.2. Шарт бойынша қабылданған міндеттемелердің тиісінше орындалуына кепілдік беру;
- 14.3.3. өз тарапынан Шартты жасасуға, орындауға немесе тоқтатуға байланысты өзіне белгілі болған Сақтанушының коммерциялық құпиясын қамтитын ақпаратты жария етпеуді қамтамасыз ету;
- 14.3.4. Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, соңғы құжат қабылданған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде сақтанушыны (пайда алушыны) жетіспейтін құжаттар туралы хабардар етуге;
- 14.3.5. оқиға сақтандыру жағдайы деп танылған жағдайда шартта белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізу;
- 14.3.6. сақтандыру жағдай орын алғаны туралы өтініш Сақтанушыға келіп түскен сәттен бастап 60 күнтізбелік күн өткеннен кейін Сақтандырушыға құжаттар тапсыру қажеттілігі туралы ескертумен бірге электрондық пошта мекенжайына (немесе Өтініште көрсетілген мекенжайға қолма қол) хат жолдау әдісімен Сақтанушыны/Пайда алушыны тиісті түрде хабарландыру.
- 14.3.7. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді жасауға құқылы.

14.4. Сақтанушы міндеттері:

- 14.4.1. Шарт жасасу кезінде Сақтандырушы сұратқан, тәуекел дәрежесін айқындау үшін елеулі маңызы бар анық ақпаратты жазбаша түрде хабарлау;
- 14.4.2. сақтандырылған мүлікке ол сақтандырылмаған сияқты ұқыпты қарау;
- 14.4.3. сақтандырылған мүліктің кез келген шығындарын, қирауын, зақымдануын болдырмау және / немесе азайту үшін барлық ақылға қонымды сақтық шараларын қолдану;
- 14.4.4. Шартта белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарналарын) төлеу;
- 14.4.5. Шарт бойынша тәуекел дәрежесінің ұлғаюына әсер ететін шарттар өзгерген кезде, егер тәуекелдің ұлғаюы Сақтанушының қалауы бойынша болмаса да, бұл туралы Сақтандырушыны шартты бұзу немесе оған өзгерістер енгізу мәні негізінде дереу жазбаша нысанда хабардар ету және сақтандырылған мүлікті сақтау үшін қажетті шаралар қабылдау;
- 14.4.6. Қазақстан Республиканың қолданыстағы заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді жасау.

15. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙ БЕЛГІЛЕРІ БАР ОҚИҒА БОЛҒАН КЕЗДЕ ТАРАПТАРДЫҢ ІС-ӘРЕКЕТТЕРІ

- 15.1. Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға болған кезде Сақтанушы (Пайда алушы) міндеттері:
- 15.1.1. сақтандыру жағдайының себептерін, барысы мен салдарын анықтау үшін барлық қажетті шараларды қабылдау;
- 15.1.2. сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталған сәттен бастап 24 (жиырма төрт) сағат ішінде кез келген қолжетімді тәсілмен құзыретті уәкілетті органдарға және Сақтандырушыға хабарлауға және 3 (үш) жұмыс күні ішінде бұл туралы Сақтандырушыға жазбаша хабарлауға міндетті;
- 15.1.3. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайына байланысты оған қойылатын барлық талаптар туралы дереу хабарлау;
- 15.1.4. зиянның алдын алу немесе азайту және адамдардың өмірін сақтау бойынша барлық мүмкін және орынды шараларды қабылдау;
- 15.1.5. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы немесе сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдағанға дейін бүлінген сақтандырылған мүлікті сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталғаннан кейін болған күйінде сақтап қалуға тиіс. Сақтанушы сақтандырылған мүлікті қалпына келтіруді/жоюды көрсетілген сәтке дейін Сақтандырушының алдын ала жазбаша келісімімен ғана жүргізуге құқылы;
- 15.1.6. Сақтандырушының бүлінген сақтандырылған мүлікті тексеруге және келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуге қатысуын қамтамасыз ету;
- 15.1.7. сақтандыру жағдайлары бойынша залалды өтеу туралы негізделген талаптар қойылған жағдайда

- Сақтандырушыға сот және соттан тыс қорғауда барлық мүмкін болатын жәрдем көрсетуге;
- 15.1.8. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептерін, барысы мен салдарын, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшерін бағалауға мүмкіндік беретін оған қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы беру;
- 15.1.9. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ ол келтірген залалды дәлелдеу ауыртпалығын көтеру, оның ішінде сараптама жұмыстарын жүргізу, тәуелсіз сарапшының оқиға орнына шығуына, мамандарды тарту және кенес беруге, қажетті құжаттарды жинауға және т. б. тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы және / немесе бағалаушы және / немесе сюрвейер, лосс-аджастер жүргізген сараптама (залалды бағалау) үшін қызметтерге ақы төлеуді жүргізу;
- 15.1.10. егер Сақтандырушы сақтандыру жағдайының басталуына байланысты Сақтандырушының да, Сақтанушының да мүдделерін қорғау үшін өз өкілін тағайындауды қажет деп тапқан жағдайда – аталған Сақтандырушы көрсеткен тұлғаларға осындай мүдделерді қорғау үшін сенімхат немесе өзге де қажетті құжаттар беру. Сақтандырушының сотта Сақтанушының мүддесін білдіруге немесе сақтандыру жағдайының басталуына байланысты сақтанушының құқықтық қорғалуын өзгеше түрде жүзеге асыруға құқығы бар, бірақ міндетті емес.
- 15.2. Пайда алушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы Сақтанушы оны орындаған не орындамағанына қарамастан, барлық жағдайларда хабарлауға құқылы. Егер Сақтанушы өзі Пайда алушы болып табылмаса, ықтимал шығындарды, оның ішінде сақтандырылған мүлікті құтқару және сақтау шараларын болдырмау немесе азайту үшін қалыптасқан жағдайларда мүмкін және орынды шараларды қабылдау міндеттер де Пайда алушыға жүктеледі.
- 15.3. Сақтанушыдан (пайда алушыдан) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғалар басталғаны туралы хабарлама алғаннан кейін Сақтандырушы құқылы:
- 15.3.1. сақтандырылған мүлікті қарап-тексеруді жүргізуге, ол үшін Сақтанушының сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы хабарламасын алған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде өз өкілін қарап-тексеру орнына және Сақтанушымен келісілген белгілі бір уақытта жіберуге;
- 15.3.2. Сақтанушының залал туралы жазбаша хабарламасын күтпей, зардап шеккен сақтандырылған мүлікті тексеруге. Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандырушыға бұған кедергі жасауға құқығы жоқ;
- 15.3.3. Сақтанушыға осыған байланысты қажетті шараларды қабылдауды көрсете отырып, сақтандырылған мүлікті құтқаруға және сақтауға қатысу;
- 15.3.4. Сақтанушының қатысуымен бүлінген сақтандырылған мүлікті тексеру актісін жасау;
- 15.3.5. Сақтанушы/Пайда алушы ұсынған құжаттарды қарау және зерделеу;
- 15.3.6. егер оқиға сақтандыру жағдай деп танылса, сақтандыру төлемін жүргізу;
- 15.3.7. Сақтанушыға сақтандыру жағдайында залалды азайту үшін жұмсаған шығындарын өтеу;
- 15.3.8. Сақтанушы және/немесе пайда алушы Сақтандырушыны шартты мерзімде сақтандыру жағдайының басталғаны туралы немесе Шартқа сәйкес өзге де себептер бойынша хабардар етпеген кезде сақтандыру төлемінен бас тартады.

16. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ.

- 16.1. Сақтандыру төлемі Пайда алушыға нақты залал мөлшерінде, шартпен көзделген, бірақ шартта белгіленген сақтандыру сомасынан аспайтын шартсыз франшизаны шегеру арқылы жүзеге асырылады.
- 16.2. Сақтандырушы Пайда алушыға сақтандыру төлемін Шарттың талаптарына сәйкес қажет барлық құжаттарды алған күннен бастап, 15 (он бес) жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.
- 16.3. Пайда алушыға сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін Сақтандырушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабына сәйкес жауапты болады.
- 16.4. Сақтандыру төлемі Пайда алушыға осы залалды үшінші тұлғалардан өтеу тәртібімен алынған сомалар шегеріле отырып жүргізіледі.
- 16.5. Егер Сақтанушы (Пайда алушы) келтірілген залал үшін жауапты тұлғадан толық өтемақы алса, Сақтандырушы Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін толық көлемде жүргізу міндетінен босатылады.
- 16.6. Сақтандыру төлемі келтірілген залал үшін жауапты тұлғадан толық көлемде жүзеге асырылғаннан кейін Сақтанушы (Пайда алушы) Сақтандырушы төленген сақтандыру төлемінің сомасын қайтаруды талап етуге құқылы, ал келтірілген залал үшін жауапты адамнан өтемін алған Сақтанушы (Пайда алушы) Сақтандырушының тиісті талабында көрсетілген тәртіппен және мерзімдерде алынған сақтандыру төлемінің сомасын сақтандырушыға қайтаруға міндетті.
- 16.7. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін Сақтандырушы егер Шартта өзгесі көзделмесе,

жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің мөлшеріне азайтылған сақтандыру сомасы шегінде жауапкершілігін жалғастырады.

- 16.8. Бір себеппен салдарынан орын алған бірнеше шығындар бір сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылады.
- 16.9. Егер залал шартсыз франшиза сомасынан аспаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүргізуден босатылады. Егер залал шартсыз шегерім сомасынан асып кетсе, онда сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтаған кезде залал сомасынан франшиза шегеріледі.
- 16.10. Сақтандырушының Сақтанушының сақтандырылған мүлкіне және (немесе) үшінші тұлғалардың мүлкіне залал келтірілген кезде сақтандыру төлемін сақтандыру төлемінің сомасы шегінде заттай нысандағы залалдың өтемақысымен ауыстыруға құқығы бар, оның ішінде:
- 16.10.1. ұқсас мүлікті беру;
- 16.10.2. зақымдалған сақтандырылған мүлікті жөндеуге қажетті құрылыс материалдарын беру.
- 16.11. Егер уәкілетті/құзыретті органдардан қосымша ақпарат алу және (немесе) Сақтандырушының сақтандыру жағдайына байланысты мән-жайларды анықтауы бойынша іс-шаралар жүргізу талап етілсе, Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешімді қабылдау мерзімін үш айға ұзарта алады.
- 16.12. Сақтандырушының келесі жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асыруды кейінге қалдыруға құқығы бар:
- 16.12.1. оның Пайда алушының сақтандыру төлемін алуға жарамдылығына күмәні бар – бұл жағдай қажетті дәлелдер ұсынылғанға дейін;
- 16.12.2. ішкі істер органдары Сақтанушыға немесе оның уәкілетті адамдарына қарсы қылмыстық іс қозғады және залалдың басталуына әкеп соққан мән-жайларға, сондай-ақ қасақана залал келтірді деген күдік болса, сақтандырылған мүлікке немесе жалғандыққа, алдауға немесе алаяқтыққа – тергеу аяқталғанға дейін.
- 16.13. Сақтандыру сомасы Шарт жасасу сәтіндегі сақтандырылған мүліктің нақты құнынан аз болған жағдайда (толық сақтандырмау) сақтандыру төлемінің мөлшері мынадай формула бойынша есептеледі:
 $СТ = (\text{Залал} * \text{СС} / \text{НҚ}) - \text{Франшиза}$, мұнда:
СТ - сақтандыру төлемі;
Залал - Залал сомасы
СС - сақтандыру сомасы
НҚ - сақтандыру Шартын жасасу сәтінде сақтандырылған мүліктің нақты құны
- 16.14. Егер сақтандыру сомасы сақтандырылған мүліктің шарт жасалған күнгі нақты құнынан асып кетсе, сақтандыру Шарт жасалған күнгі сақтандырылған мүліктің нақты құнынан асатын бөлігінде жарамсыз болып табылады.
- 16.15. Сақтандыру сомасының сақтандырылған мүліктің нақты құнына сәйкес келмеу фактісін Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін белгілей алады.
- 16.16. Зиянның мөлшері сақтандыру жағдайы басталғанға дейін орын алған сақтандырылған мүліктің есептелген амортизациясын (тозуын) шегергендегі бүлінген сақтандырылған мүлікті қалпына келтіру құнын есептеу негізінде сақтандырушымен келісілген тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшының және / немесе бағалаушы және / немесе сюрвейер, лосс-аджастер актісі негізінде анықталады.
- 16.17. Тараптар арасында залалдың себептері мен мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда, әрбір Тарап тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшылардың және/немесе бағалаушылардың және/немесе сюрвейер, лосс-аджастер қызметтерін пайдалануға құқылы. Сарапшылардың және/немесе бағалаушылардың қызметтері және/немесе сюрвейердің, лосс-аджастердың оларды шақырған Тарап есебінен төленеді.
- 16.18. Сақтандырылған мүлік толық жойылған кезде (сақтандырылған мүлікті жою тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшы және / немесе бағалаушы және / немесе сюрвейер, лосс-аджастер қалпына келтіруді жөндеудің орынсыздығын анықтайды немесе қалпына келтіруді жөндеу құны сақтандыру жағдайы басталған күні сақтандырылған мүліктің нақты құнының 80% - дан (сексен пайызынан) астамын құрайды), Сақтандырушының пайда алушыға төлеуге құқығы бар:
- 16.18.1. оған жылжымалы мүлік бойынша сақтандыру жағдайы басталған күнге бүлінген мүліктің нақты құны, бірақ әрі қарай пайдалануға жарамды қалдықтардың құнын шегергендегі Шарттың 16.1, 16.13. және 16.14.-тармақшаларын ескере отырып, есептелген сақтандыру сомасынан аспайтын төлем жүргізіледі.
- 16.18.2. Жылжымалы мүлік бойынша сақтандыру жағдайы басталған күнге бүлінген мүліктің нақты құны, бірақ Сақтанушы Сақтандырушыға одан әрі пайдалануға жарамды қалдықтарды берген жағдайда Шарттың 16.1, 16.13. және 16.14 тармақшаларын ескере отырып, сақтандыру сомасынан аспайтын көлемді жүргізеді. Меншік құқығын және/немесе мүлікті/жарамды қалдықтарды беруге

байланысты барлық шығыстар сақтандырумен жабылмайды. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін мүлікке меншік құқығы сақтандырушыға өтеді және Шарттың қолданылуы тоқтатылады;

- 16.18.3. жылжымайтын мүлік бойынша сақтандырушы сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдаған кездегі ұқсас объектінің қалпына келтіру құны, бірақ Шарттың 16.1, 16.13. және 16.14.-тармақшаларды ескере отырып, сақтандыру сомасынан артық емес және нақты құннан артық емес.
- 16.19. Сақтанушы / Пайда алушы сақтандырудан сақтандыру жағдайдан кейін қалған сақтандырылған мүліктен бас тартуға құқылы емес.

17. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙДЫҢ ШЫҒЫНДАРЫН АЗАЙТУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ШЫҒЫСТАР ОРНЫН ТОЛТЫРУ

- 17.1. Шартта көзделген сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушы (Пайда алушы) қалыптасқан жағдайда ақылға қонымды және қол жетімді шаралар қолдануға міндетті себебі, болжамды шығындарды алдын алу немесе азайту, оның ішінде сақтандырылған мүлікті құтқару және сақтап қалу.
- 17.2. Шарттың 17.1-тармақта көрсетілген шараларды қабылдай отырып, Сақтанушы (Пайда Алушы) егер Сақтанушыға (Пайда алушыға) хабарланса, Сақтандырушының нұсқауларын орындауға тиісті.
- 17.3. Сақтанушының (Пайда алушының) шығындарды алдын алу немесе азайту мақсатында шеккен шығындары, егер мұндай шығындар Сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін қажет болса немесе жүргізілген болса, тиісті шаралар сәтсіз болса да, Сақтандырушының өтеуіне жатады.
- 17.4. Сақтанушының (Пайда алушының) шығындарды алдын алу немесе азайту мақсатында шеккен шығындары, нақты мөлшерде өтеледі, алайда сақтандыру төлемі мен шығыстардың өтемақысының жалпы сомасы Шартта көзделген сақтандыру сомасынан аспауы үшін, егер шығындар Сақтанушының (Пайда алушының) Сақтандырушының нұсқауларын орындауы нәтижесінде туындаса, олар сақтандыру сомасына қарамастан толық мөлшерде өтеледі.
- 17.5. Сақтанушының (Пайда алушының) ықтимал шығындарды азайту үшін оған әдейі ақылға қонымды және қол жетімді шаралар қабылдамауының салдарынан пайда болған жағдайда Сақтандырушы сол шығындар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

18. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙ ЖӘНЕ ЗАЛАЛ МӨЛШЕРІН БАСТАЛҒАНЫН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАРДЫҢ ТІЗБЕСІ

- 18.1. Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталуын, келтірілген залал мөлшерін дәлелдеу үшін Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандыру төлемін алу үшін Сақтандырушыға келесі құжаттарды ұсынады:
- 18.1.1. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталуы туралы жазбаша өтініш;
- 18.1.2. Пайда алушының банк деректемелері көрсетілген сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы өтініші;
- 18.1.3. егер ол Шарт бойынша сақтанушы болып табылмаса, Сақтанушының және Пайда алушының жеке куәлігінің көшірмесі (жеке тұлғалар үшін);
- 18.1.4. Сақтандырушы сақтандыру оқиғасының мәртебесі туралы шешім қабылдау үшін қажетті құжаттар тізбесін дербес қысқартуға және сақтандырушының пікірінше, осы шешімді қабылдау үшін жеткілікті құжаттармен шектелуге құқылы.
- 18.1.5. егер ол Шарт бойынша сақтанушы болып табылмаса, Сақтанушы мен Пайда алушының құрылтай құжаттарының көшірмелері (заңды тұлғалар үшін);
- 18.1.6. Шарттың көшірмесі;
- 18.1.7. Сақтанушының (Пайда алушының) өкіліне сақтандыру жағдайының басталуын, келтірілген залалдың мөлшерін және сақтандыру төлемін алу құқығын дәлелдеу бойынша іс жүргізу (қажет болған жағдайда) құқықты растайтын сенімхат;
- 18.1.8. сақтандырылған мүлікті иелену, пайдалану және/немесе оған билік ету құқығын растайтын құжаттар (сатып алу-сату, жалдау шарты немесе сақтандырылған мүлікті иелену, пайдалану және/немесе оған билік ету құқығын растайтын өзге құжат);
- 18.1.9. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісін және оның мән-жайын растайтын құжаттар:
- 18.1.9.1. Өрт және түтін, жарылыс кезінде-өртке қарсы қызмет органдары берген өрт туралы акт, ықтимал себептерін, өрттің сипатын және туындаған салдарын көрсете отырып, өрт фактісі бойынша құзыретті органдардың құжаттары.
- 18.1.9.2. Су және басқа сұйықтықтар бұлінген жағдайда-су құбыры, кәріз, жылыту және өзге де жүйелерге

қызмет көрсететін немесе олардың теңгерімінде болатын ұйымның комиссиялық актісі. Актімен судың, басқа сұйықтықтардың зақымдану фактісі расталады, зақымданудың себептері мен көлемі, сондай-ақ зиян келтіру кінәсі болжанатын адамдар көрсетіледі. Акт тиісті түрде ресімделуі тиіс.

- 18.1.9.3. Үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері кезінде-көрсетілген оқиғалар нәтижесінде сақтандырылған мүлікке келтірілген залал фактісі бойынша құзыретті органдардың келтірілген залалды сипаттай отырып, келтірілген залалдың мөлшерін құндық мәнде көрсетілген құжаттары.
- 18.1.9.4. Дүлей зілзалалар кезінде-сақтандыру орнындағы дүлей зілзала фактісін растайтын гидрометеорологиялық (сейсмологиялық) қызметтің анықтамасы.
- 18.1.9.5. Өзге оқиғалар басталған кезде – Сақтанушы оқиғаның басталғанын және оның салдарын растайтын құжатты алу мақсатында Сақтандырушы ұсынған ұйымға жүгінеді.
- 18.1.10. Сақтандырылған мүлікке келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құжаттар, оның ішінде зақымдану дәрежесін көрсете отырып, бүлінген, жойылған немесе жоғалған сақтандырылған мүліктің тізімдемесі, расталған бухгалтерлік есеп құжаттары, жөндеуге арналған смета, тиісті лицензиясы бар тәуелсіз сарапшының және/немесе бағалаушының және/немесе сюрвейердің, лосс-аджастердың жойылған сақтандырылған мүлік бойынша залалдың мөлшері, бүлінген сақтандырылған мүліктің құнсыздану дәрежесі туралы қорытындысы, тауарлық чектер. Сақтандыру жағдайының мән-жайларын қарау кезінде Сақтандырушы куәлардың (Сақтанушының үшінші тұлғалары мен қызметкерлерінің) айғақтарын назарға алады.
- 18.1.11. Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандырылған мүлікті сақтауға мүдделілікті, сақтандыру жағдайының басталуын және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын өзге де дәлелдемелерді ұсынуға құқылы.
- 18.1.12. Егер ұсынылған құжаттар мен мәліметтерде сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін, оның ішінде сақтандыру Шарты бойынша өтелуге жататын келтірілген зиянның мөлшерін айқындау, зиян келтіруге әкеп соққан сақтандыру оқиғасының сипатын, себептері мен мән-жайларын белгілеу, Сақтандырушының зиян келтірген тұлғаға (зиян келтіруге жауапты) талап ету құқығын іске асыруы үшін қажетті ақпарат қамтылмаған жағдайда), сондай-ақ қарама-қайшы ақпаратты қамтылған жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушыға/Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүргізу/сақтандыру төлемін төлеуден бас тарту туралы негізделген шешім қабылдауына қажет, ақпараттарды сұрау себептері түсіндірілген дәлелденген хатты бағыштау арқылы сұрауға құқығы бар.
- 18.1.13. Қажет болған жағдайда сақтандыру жағдайының басталу себептерін және Сақтандырушының тапсырмасы бойынша шығын мөлшерін айқындау жөніндегі жұмысты тәуелсіз сарапшылар, бағалаушылар, апаттық комиссарлар, сюрвейерлер, аджастерлер орындай алады.
- 18.1.14. Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісін және оның мән-жайларын растайтын барлық құжаттар тиісті түрде ресімделіп ұсынылады. Құжатты тиісінше ресімдеу деп оны құжатты берген ұйымның фирмалық бланкісінде дайындау, осындай құжаттарға қол қоюға және беруге және ұйымның мөрімен бекітуге уәкілетті лауазымды адамның куәландыруы түсініледі.

19. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ӨЗГЕРТІЛУІ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ. САҚТАНДЫРУ ҚОРҒАУДЫ ТОҚТАТА ТҮРУ

- 19.1. Қажет болған жағдайда сақтандыру Шартының талаптары тараптардың өзара келісімімен өзгертіледі. Сақтандыру Шартына енгізілген барлық өзгерістер мен толықтырулар, егер олар жазбаша түрде Шартқа қосымша Келісім құрастыру арқылы және Тараптардың уәкілетті өкілдері арқылы қол қойылып жасалған жағдайда заңды күшіне ие болып табылады.
- 19.2. Сақтандыру шарты Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша, сондай-ақ Тараптардың өзара келісімі бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылуы мүмкін.
- 19.3. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы, сақтандыру Шартын тоқтату ниетті Тарап екінші Тарапқа сақтандыру Шарты тоқтатылуының болжамды күніне дейін кемінде күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын жазбаша хабарлауға міндетті.
- 19.4. Сақтандыру Шарты Қазақстан Республикасының заңнамасы және сақтандыру Шартында көзделген міндеттемелерді тоқтату негіздемелерден тыс келесі өзге жағдайларда тоқтатылады:
 - 19.4.1. әрекет ету мерзімі аяқталса;
 - 19.4.2. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтанушының таратылуы/қайтыс болуы немесе Сақтандырушының таратылуы;
 - 19.4.3. соттың сақтандыру Шартын жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдауы;
 - 19.4.4. Сақтандырушының сақтандыру сомасының толық мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруы;
 - 19.4.5. Сақтандыру шартымен (кепіл мүлкін немесе лизинг нысанасы болып табылатын мүлікті

сақтандыру кезінде) қамтамасыз етілген міндеттемелердің орындалуына байланысты кепіл/лизинг Шартының тоқтатылуы;

19.4.6. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841-бабының 1-тармағында көзделген басқа жағдайларда.

19.5. Сақтанушының немесе Сақтандырушының талабы бойынша немесе Осы Ережелердің 19.5.1. және 19.5.2 тармақтарында айқындалған жағдайларды қоспағанда, Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексінің қолданыстағы нұсқасында қарастырылған шарттар бойынша Сақтандырушы Сақтанушыға төменгі формула арқылы есептелген, сақтандыру сыйлықақысының бөлігін қайтарады:

$(100\% - 30\%) * (TCC - CC * I / N)$, мұнда:

30% - Сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;

TCC - сақтандыру Шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;

CC - сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;

i - Пайдаланылған күндер саны (жүгінген күні пайдаланылмаған болып есептеледі);

N - сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).

19.5.1. Сақтанушы - жеке тұлғаның талабы бойынша сақтандыру шарты Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы нұсқасында көзделген шарттар бойынша жасалған күннен бастап күнтізбелік он төрт күн ішінде мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға төменгі формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:

$(100\% - 10\%) * (TCC - CC * I / N)$, мұнда:

10% - Сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;

TCC - сақтандыру Шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;

CC - сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;

i - Пайдаланылған күндер саны (жүгінген күні пайдаланылмаған болып есептеледі);

N - сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).

19.5.2. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің қолданыстағы редакциясында көзделген шарттар бойынша қарыз шарты бойынша қарыз беруші алдындағы міндеттемелерді оның (қарыз алушының) орындауы себебінен қарыз шартына байланысты сақтанушы - жеке тұлғаның талабы бойынша сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандырушы сақтанушыға мынадай формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарады:

$(100\% - 10\%) * (TCC - CC * I / N)$, мұнда:

10% - Сақтандырушының істі жүргізуге арналған шығыстары;

TCC - сақтандыру Шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысы;

CC - сақтандыру Шарты бойынша жалпы сақтандыру сыйлықақысы;

i - Пайдаланылған күндер саны (жүгінген күні пайдаланылмаған болып есептеледі);

N - сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі (күндермен).

19.6. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын тоқтатылуы Сақтандырушы кінәсінен болып орындалмауынан туындаған жағдайларда соңғысы Сақтанушыға төленген сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толығымен қайтаруға міндетті.

19.7. Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде біржолғы төлеммен сақтандыру сыйлықақысы төленбеген жағдайға ұқсас, кезекті сақтандыру жарнасын төлеуді кешіктірген күннен бастап сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде кезекті сақтандыру жарнасын төлемеген жағдайда сақтандыру қорғанысы автоматты түрде тоқтатылады.

19.8. Сақтандыру қорғаныс әрекетін тоқтата тұру, кешіктірілген жарна төленген сәтке дейін күшінде болады. Бұл ретте сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі сақтандыру қорғаныс тоқтата тұрған кезеңге ұзартылмайды.

19.9. Сақтандыру Ережелердің 19.8-тармаққа сәйкес сақтандыру қорғаудың қолданылуын тоқтата тұрған жағдайда 30 (отыз) күнтізбелік күннен астам уақытқа созылатын Сақтандырушының біржақты соттан тыс тәртіппен сақтандыру шартының қолданысын мерзімінен бұрын тоқтатуға құқығы бар. Бұл ретте Сақтанушы бұрын төлеген сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.

19.10. Сақтанушы шарттан бас тартқан кезде (ҚР АҚ 841-бабының 2-тармағы), егер бұл ҚР АҚ 841-бабы 1-тармағының бірінші бөлігінде, ҚР АҚ 842-бабы 2-тармағының екінші және

үшінші бөліктерінде көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, егер шартта өзгеше көзделмесе, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары қайтарылуға жатпайды.

20. ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ

- 20.1. Сақтандыру Шартын жасасу кезінде және оның қолданылу кезеңінде Сақтанушы Сақтандырушыны басқа сақтандырушылармен жасасқан ұқсас тәуекелдерді сақтандырудың барлық шарттары туралы хабардар етуге міндетті.
- 20.2. Егер сақтандыру Шарты бойынша сақтандырылған ұқсас тәуекелдер бойынша сақтандыру жағдайы сәтінде, басқа сақтандыру Шарттары әрекет ету күшінде болған болса, шығындар бойынша өтемдер мүлік сақтандырылған сақтандыру сомалар шеңберінде әр Сақтандырушымен барабар үйлестіріледі, ал Сақтандырушы сақтандыру төлемнің жалпы сомасы келтірілген залал сомасынан аспауға тиіс болғандықтан, өз үлесіне тең төлемді ғана жүргізеді.
- 20.3. Қосарланған сақтандыру кезінде Сақтандырушы оқиғаның себептері мен сақтандыру жағдайының белгілері бар мән жайларын анықтауға, сақтандыру жағдайының нәтижесінде келтірілген залалдың мөлшерін басқа сақтандырушылармен бірлесіп айқындауға құқылы.

21. СУБРОГАЦИЯ

- 21.1. Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру нәтижесінде өтелген шығындар үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығы, төленген сомалар шеңберінде сақтандыру төлемін жүргізген Сақтандырушыға өтеді.
- 21.2. Сақтанушы (Пайда алушы) сақтандыру төлемін алған кезде міндетті: Пайда алушы Сақтандырушыға барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және оған Сақтандырушының өзіне өткен талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.
- 21.3. Егер Сақтанушы/Пайда алушы Сақтандырушы өтеген шығындар үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығынан бас тартса, немесе осы құқықты жүзеге асыру Сақтанушының/Пайда алушының кінәсінен мүмкін болмай қалса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

22. САҚТАНУШЫНЫҢ (ПАЙДА АЛУШЫНЫҢ) ҚАСАҚАНАЛЫҒЫ НЕМЕСЕ ӨРЕСКЕЛ АБАЙСЫЗДЫҒЫ

- 22.1. Егер Сақтанушы (Пайда алушы) немесе Сақтанушының (Пайда алушының) қызметкерлерінің бірі қасақана немесе өрескел абайсызда залалдың туындауына әкеп соқтыратын әрекеттерді жасаса немесе оған жол берсе немесе залалдың себептерін немесе мөлшерін айқындау кезінде Сақтандырушыны немесе оның өкілдерін қасақана жаңылыстырса, Сақтандырушы осы залал бойынша сақтандыру төлемін жүргізу міндетінен толығымен босатылады.
- 22.2. Егер Сақтанушы (Пайда алушы) немесе Сақтанушының (Пайда алушының) қызметкерлерінің бірі Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасында көзделген тәртіппен сақтандырылған мүлікке қасақана залал келтіргені үшін немесе залалдың себептері мен мөлшерін айқындау кезінде жалғандық, алдау немесе алаяқтық жасағаны үшін сотталатын болады, мұндай үкім күшіне енгеннен кейін Сақтандырушыны сақтандыру төлемін жүргізу міндетінен босату түпкілікті болып есептеледі.
- 22.3. Сақтанушы (Пайда алушы) егер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген ескіру мерзімі ішінде Шарттың талаптарына сәйкес Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босататын мән-жай анықталса, сақтандыру төлемін (немесе оның тиісті бөлігін) алған ақшаны Сақтандырушыға қайтаруға міндетті.

23. ФОРС-МАЖОР

- 23.1. Келесі Форс-мажорлық мән-жайлар-төтенше жағдайлар кезінде егер бұл орындамау сақтандыру Шарты жасалғаннан кейін туындаған еңсерілмейтін күш мән-жайларының салдары болса, оны болжау да, еңсеру де мүмкін болмаған төтенше сипаттағы оқиғалардың нәтижесінде орын алған болса Сақтандырушы Шарты бойынша міндеттемелерді орындаудан босатылады.
- 23.2. Форс-мажор жағдайлары мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрттер, жер сілкіністері және басқа да табиғи апаттар, кез келген сипаттағы соғыстар немесе әскери әрекеттер, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйымдары.
- 23.3. Сақтандыру Шарты бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған Тарап егер форс-мажорлық мән-жайлардың салдарынан тиісті орындау мүмкін болмағанын дәлелдесе, мүліктік жауаптылықта болмайды.
- 23.4. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсерін бастан кешіретін Тарап мұндай мән-жайлардың орын алғандығы туралы осындай әрекеттер басталған сәттен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде Екінші

Тарапқа хабарлауға міндетті.

- 23.5. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсері құзырлы органдардың тиісті құжаттамаларымен расталуға тиіс.

24. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 24.1. Сақтандыру Шарты бойынша Сақтандырушы мен Сақтанушы арасындағы барлық даулар өзара келісім жолымен шешіледі. Келісімге қол жеткізілмеген кезде дау Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен соттың қарауына беріледі.

25. БАСҚА ШАРТТАР

- 25.1. Сақтандыру сыйлықақысы, сақтандыру сомасы және сақтандыру төлемі жүргізілетін валюта түрі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының нормаларын сақтай отырып сақтандыру Шартында анықталады.
- 25.2. Сақтандыру Шартының мазмұны мен талаптары коммерциялық құпия болып табылады. Тараптар Қазақстан Республикасының заңнамасы талап ететін жағдайларды қоспағанда, сақтандыру Шартының ережелерін, мазмұнын және талаптарын таратуға, оның ішінде бұқаралық ақпарат құралдарына жариялауға құқылы емес.
- 25.3. Егер сақтандыру Шартына тиісті қосымша келісімді ресімдеу жолымен Тараптар арқылы өзгесі келісілмесе, құқықтар мен міндеттердің басқа адамдарға ауысуына жол берілмейді.
- 25.4. Сақтандыру Шартында көзделмеген өзге мәселелердің барлығы сақтандыру Ережелеріне сәйкес реттеледі. Сақтандыру Шарты мен сақтандыру Ережелері арасында қайшылықтар болған жағдайда сақтандыру Шартының талаптары қолданылады.
- 25.5. Сақтандыру Шартына қол қою арқылы Сақтанушы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының нормаларын сақтай отырып, сақтандыру Шартын жасасқанға дейін және оның сәтінде ұсынылған жеке деректерін өңдеуге, пайдалануға және сақтауға өзінің келісімін береді,
- 25.6. Сақтандыру шартына қол қойылған күннен бастап Сақтандырушының сақтандыру сыйлықақысын төлеу және сақтандыру сыйлықақысын төлемеген/төлеуді кешіктірген жағдайда, мерзімі өткен әрбір күн үшін төлеуге жататын соманың 0,1% мөлшерінде айыппұл тұрақсыздық айыбын төлеуді талап ету құқығы бар.
- 25.7. Сақтандыру Шартын орындау мақсатында немесе оған байланысты Тараптар бірі біріне жолдаған барлық қосымшалар, назар аудару хаттары, хабардар ету хаттары, хабарламалар, ұсыныстар жазбаша нысанда орындалуға тиіс және егер олар сақтандыру Шартында көрсетілген мекенжайлар бойынша жөнелтуді/алуды тіркеуді қамтамасыз ететін тәсілмен жіберілсе, тиісті нысанда берілген болып есептеледі.
- 25.8. Сақтанушы мен Сақтандырушы кез келген өзге толықтыруларды, ерекшеліктерді, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында тыйым салынбаған сақтандыру Шартына нақтылау сақтандыру Ережелерінің жекелеген ережелерін сақтандыру Шартының мазмұнынан алып тастау, мұны сақтандыру Шартының мәтінінде бекітуді келісуге құқығы бар.

Мүлікті классикалық тәуекелдерден сақтандыру талаптары

1. Мүлікті классикалық тәуекелдерден сақтандырудың осы шарттарына сәйкес (бұдан әрі - "сақтандыру Шарттары") және мүлікті ерікті сақтандыру ережелерімен (бұдан әрі - "сақтандыру Ережелері") Сақтандырушы мен Сақтанушы мүлікті сақтандыру Шартын жасасады.
2. Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру Ережелерінің 2-бөлімінде көрсетілген сақтандырылған мүліктің бүліну қаупімен байланысты Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.
3. Сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі ішінде туындаған, келесі себептердің салдары болып табылатын сақтандыру шартының қолданылу мерзімінде орын алған сақтандыру жағдайы сақтандырылған мүліктің зақымдануы болып табылады:
 - 3.1. **"Өрт және түтін"** Өрт - отты жағу және сақтап тұру үшін арнайы тағайындалған орындардан тыс жерде өздігінен таралуы мүмкін өрттің пайда болуы, сондай-ақ өрттің одан әрі таралуын болдырмау үшін қолданылатын түтін мен өрт сөндіру шаралары салдарынан болатын зиян.
 - 3.2. **"Судың және басқа сұйықтықтардың әсерінен зақымдануы"**
 - 3.2.1. "Судың және басқа сұйықтықтардың әсерінен зақымдануы" тәуекел тобы ретінде сақтандырылған мүлікке судың немесе басқа сұйықтықтардың кенеттен және күтпеген әсерінен келтірілген залал түсіндіріледі:
 - 3.2.2. су құбыры, жылыту, кәріз және өртке қарсы жүйелердің апаттары, оның ішінде сақтандырылған үй-жайдан тыс жерде болған оқиғалар;
 - 3.2.3. басқа объектілерден немесе Сақтанушыға (Пайда алушыға) тиесілі емес үй-жайлардан келіп түскен сумен құйылуы;
 - 3.2.4. жер асты (жер асты) суларының деңгейін арттыру;
 - 3.2.5. қардың еруі.
 - 3.3. **"Үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері"**

"Үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері" тәуекелдер тобы деп мынадай қоғамдық қауіпті әрекеттер нәтижесінде залалдың туындау ықтималдығы түсініледі:

 - 3.3.1. **Жымқыру**-пайдакүнемдік мақсатпен жасалған құқыққа қарсы өтеусіз алып қою және (немесе) басқа біреудің мүлкін кінәлінің немесе осы мүліктің меншік иесіне немесе өзге де иесіне зиян келтірген басқа адамдардың пайдасына айналдыру, оның ішінде:
 - 3.3.1.1. **Ұрлық**-бөтеннің мүлкін жасырын ұрлау;
 - 3.3.1.2. **Тонау** – бөтеннің мүлкін ашық ұрлау;
 - 3.3.1.3. **Қарақшылық**-шабуылға ұшыраған адамның өміріне немесе денсаулығына қауіпті зорлық-зомбылықпен немесе осындай зорлық-зомбылықты тікелей қолдану қаупімен байланысты бөтеннің мүлкін ұрлау мақсатында жасалған шабуыл.
 - 3.3.2. Бөтеннің мүлкін қасақана немесе абайсызда жою немесе бүлдіру (соның ішінде өртеу арқылы):
 - 3.3.2.1. **Бұзақылық**-бұл қоғамға деген құрметтемеушілікті білдіретін, азаматтарға зорлық-зомбылық көрсетумен не оны қолдану қаупімен, сол сияқты бөтеннің мүлкін жоюмен немесе бүлдірумен немесе ерекше цинизммен ерекшеленетін әдепсіз әрекеттер жасаумен қатар жүретін қоғамдық тәртіпті ерекше шімірікпей бұзу;
 - 3.3.2.2. **Вандализм**-ғимараттарды немесе өзге де құрылыстарды жазулармен немесе суреттермен немесе қоғамдық имандылыққа нұқсан келтіретін өзге де әрекеттермен қорлау, сол сияқты көліктегі немесе өзге де қоғамдық орындардағы мүлікті қасақана бүлдіру;
 - 3.3.3. Бұзып кірген ұрлық немесе ұрлық жасауға тырысулар.
 - 3.3.4. Шыны, айна, витриналар сынуы.
 - 3.4. **"Дүлей апаттар"**
 - 3.5. "Дүлей апат" тәуекел тобында жер сілкінісі, жанартау атқылауы немесе жер асты өртінің, көшкінің, қар көшкінінің (оның ішінде қардың) түсуі, дауыл, торнадо, дауыл, дауыл (қатты)

жел, дауыл, Тайфун, су тасқыны, су тасқыны, найзағай, бұршақ, сел ағындарының түсуі, цунами, топырақтың түсуі, газдың шығуы, зақымдану бұл аймақ үшін қалыпты емес мұз: нөсер жаңбыр, қалың қар, боран мен аяз нәтижесінде қалыптасқан зақымдану ықтималдығы түсініледі.

- 3.6. **"Ұшақтар мен басқа да әуе нысандарының, сондай-ақ олардан қоқыстар мен заттардың құлап түсуі"**
- 3.7. **"Жарылыс"** бу қазандықтарының, газ және мұнай қоймаларының, газ және мұнай құбырларының жарылуын қоса алғанда, жоғары қысымды пайдаланатын машиналар, аппараттар және басқа да ұқсас құрылғылар мен жабдықтар, егер мұндай жабдық сақтандырылған мүлік болып табылса, жарылыс нәтижесінде осы жабдықтың өзіне зақым келтіруі. Сақтандыру шартына осы сақтандыру талаптарының 3.1–3.7. тармақтарында аталған сақтандыру жағдайларының барлығы немесе жекелеген жағдайлары енгізілуі мүмкін.
4. Сақтандыру болып табылмайтын жағдайлар, Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату жағдайлары және сақтандыру төлемінен бас тарту жағдайлардың тізімі сақтандыру Ережелерінің 8 және 9 бөлімдерінде көрсетілген.
5. Сақтандыру жағдайының басталғанын және залалдың мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі сақтандыру Ережелерінің 18-бөлімінде көрсетілген.
6. Осы сақтандыру талаптарында көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары, сақтандыру Ережелерімен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен реттеледі.

Жер учаскелерін сақтандыру шарттары

1. Жер учаскелерін сақтандырудың осы талаптарына сәйкес (бұдан әрі "сақтандыру талаптары") және мүлікті ерікті сақтандыру Ережелерімен (бұдан әрі - "сақтандыру Ережелері") Сақтандырушы мен Сақтанушы жер учаскелерін сақтандыру шарттарын жасасады.
2. Жер учаскелері, иелену, пайдалану құқықтары, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен расталған өкімдер сақтандыруға жатады.
3. Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандырылған жер учаскесінің бүліну қаупімен байланысты Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін мүліктік мүдделері сақтандыру объекті болып табылады.
- 3.1. Жер учаскесі деп шекаралары белгіленген тәртіппен сипатталған және куәландырылған, жер бетінің бір бөлігі (оның ішінде топырақ қабаты) түсініледі. Сақтандырудың осы шарттары бойынша сақтандырылған жер учаскесіндегі өсімдіктер, ландшафттық және өзге де құрылыстар, құрылыстар сақтандырылған болып табылмайды.
- 3.2. Жер учаскесінің зақымдануы деп сақтандыру Шартының әрекет ету мерзімі басталу сәтінен бастап қолданылған немесе қолданылуға ниеттенген мақсаттардың бұдан былай қолданылуының мүмкін емес болып қалуы жатады.
- 3.3. Келесілер сақтандыруға қабылданбайды:
 - 3.3.1. сақтандыру Шартын жасасқанға дейін табиғи зілзала қаупі бар немесе қауіпті табиғи құбылыс бар деп жарияланған аумақтағы жер учаскелері ;
 - 3.3.2. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес айналымнан алынған немесе айналымда шектелген жер учаскелері;
4. Сақтандыру Шартының әрекет ету мерзімі барысында орын алған келесі себептердің салдарынан пайда болған, сақтандыру Шартының әрекет ету мерзімі барысында орын алған жер учаскесінің зақымдануы сақтандыру жағдай болып табылады.
 - 4.1. **"Үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері"**, атап айтқанда Жерді қасақана **бүлдіру** -Жердің табиғи қасиеттерінің нашарлауына әкеп соққан улы химикаттармен, тыңайтқыштармен, өсімдіктердің өсу стимуляторларымен жұмыс істеу қағидаларын бұзу салдарынан шаруашылық немесе өзге де қызметтің зиянды өнімдерімен улану, ластану немесе жердің өзге де бүлінуі.
 - 4.2. **"Дүлей апаттар"**
"Дүлей апаттар" тәуекелділік тобы ретінде жер сілкініс, жанартау атылысы немесе жерасты оттың, топырақ көшкіні, тау көшкіні (оның ішінде қар көшкіні), боран, қара-құйын, дауыл, дауылды (боратылған) жел, теңіз дауылы, тайфун, судың тасуы, тасқын, найзағай соғу, бұршақ, сел жүру, цунами, топырақтың отыруы, газ шашырау, мұз әсері, жергілікті жер үшін тән емес әрекеттер: нөсер жаңбыр, қалың қар түсу, қарлы боран, аяз салдарынан пайда болуы ықтимал залалдар түсініледі.
 - 4.3. **"Ұшақтар мен басқа да әуе нысандарының, сондай-ақ олардан қоқыстар мен заттардың құлап түсуі"**
 - 4.4. **"Өрт/Жарылыс"**
Сақтандыру Шартына осы сақтандыру талаптарының 4.1– 4.4. тармақтарында аталған сақтандыру жағдайларының барлығы немесе жекелеген жағдайлары енгізілуі мүмкін.
5. Сақтандыру болып табылмайтын жағдайлар, Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату жағдайлары және сақтандыру төлемінен бас тарту жағдайлардың тізімі сақтандыру Ережелерінің 8 және 9-бөлімдерінде көрсетілген.
 - 5.1. Сонымен қатар, жер учаскесін қолдануға шектеулі құқық енгізу және мемлекеттік және қалалық қажеттілік үшін жер учаскелерін алу жөніндегі мемлекеттік билік және басқару органдарының келесі әрекеттері салдарынан болған оқиға сақтандыру жағдай болмайды:

- 5.1.1. Мемлекеттік және қалалық қажеттілік үшін жер учаскелерін алу жөніндегі мемлекеттік билік және басқарма органдарының әрекеттері, жер учаскелерін шектеулі пайдалану құқығын енгізу;
- 5.1.2. жер учаскесі иесінің жер учаскесін және онда орналасқан объектілерді пайдалану тәртібін, сондай-ақ пестицидтермен, агро химикаттармен, өзге де қауіпті заттармен және өндіріс пен тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеу ережелерін реттейтін заңнамалық және нормативтік актілерін бұзатын іс-әрекеті (әрекетсіздігі);
- 5.1.3. жер учаскесінде жүргізілген (жер учаскесінің иесі немесе оның хабардар болуымен өзге тұлға) келесі жұмыстар :
 - егер мұндай жұмыстар уәкілетті органдардың арнайы рұқсатының болуын талап еткенімен тиісті рұқсатсыз жүргізілсе;
 - осы жұмыстарды орындау үшін тиісті біліктілігі немесе өкілеттігі жоқ адам жүргізсе;
- 5.1.4. жер учаскесі иесінің құқыққа қарсы іс-қимылдары, сондай ақ, жер учаскесі оның мақсатты нысаны бойынша пайдаланылмаса.
6. Сақтандыру жағдайының басталғанын және залалдың мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі сақтандыру Ережелерінің 18-бөлімінде көрсетілген.
7. Сақтандырушы жабатын қалпына келтіруге арналған шығыстар (сақтандыру сомасының 10% - нан аспайды) мыналарды қамтиды, атап айтқанда:
 - 7.1. осы қосымша шарттардың 4.1 – 4.4. тармақтарында көрсетілген оқиғалар нәтижесінде оған түскен құрылыстар мен ғимараттар конструкцияларының үйінділері мен басқа да қоқыстарын сақтандырылған жер учаскесінен тазалау шығындары;
 - 7.2. дүлей апаттар салдарынан учаскеде пайда болған сақтандырылған жер учаскесін тастардан, үйінділерден және шөгінділерден және т.б. тазарту бойынша шығындар.
 - 7.3. осы қосымша шарттардың 4.1– 4.4.тармақтарында көрсетілген себептер бойынша туындаған құйғыларды, шұңқырларды, жарықтарды, карстарды және басқа да бос жерлерді толтыру бойынша жер жұмыстарын төлеу, сондай-ақ көму үшін қажетті материалдарды сатып алуға арналған шығындар;
8. Қалпына келтіру шығындары мыналарды қамтымайды:
 - 8.1. сақтандырылған жер учаскесін өзгертуге және/немесе жақсартуға байланысты шығындар;
 - 8.2. түпкілікті қалпына келтіру бөлігі болып табылмайтын жер учаскесін уақытша қалпына келтіруден туындаған шығындар;
 - 8.3. сақтандыру жағдайдың салдарын жоюға байланысты емес жер учаскесінде жүргізілген жұмыстардың шығындары;
9. Осы сақтандыру талаптарында көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары, сақтандыру Ережелерімен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен реттеледі.

Электрондық жабдықты сақтандыру шарттары

1. Осы электрондық жабдықты сақтандыру шарттарына (бұдан әрі - "сақтандыру Шарттары" деп аталатын) және мүлікті ерікті сақтандыру Ережелеріне (бұдан әрі - "сақтандыру Ережелері") сәйкес осы сақтандыру шарттарының 2.1-тармағында көрсетілген электрондық жабдық осы сақтандыру шарттарының 3-тармағында көрсетілген тәуекелдер бойынша сақтандырылуы мүмкін.
 - 1.1. Осы сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру шарты тек андеррайтингте өтініш арқылы жасалады.
 2. Сақтандырылған электрондық жабдықтың жоғалу, жойылу, бүліну қаупімен байланысты Сақтанушының (Пайда алушының) Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.
 - 2.1. Электрондық жабдық ретінде келесілер түсініледі:
 - 2.1.1. деректерді өңдеу, бақылау және өңдеу үшін қолданылатын электрондық есептеу басқару машиналар;
 - 2.1.2. электрондық есептеу кешендері құрамындағы перифериялық жабдық;
 - 2.1.3. электрондық және радио сәуле шығаратын медициналық аппараттар, сонымен қатар ғылыми аппараттура;
 - 2.1.4. ақпаратты тарату құрылғылары;
 - 2.1.5. теле -, радио -, кино-және бейне техника;
 - 2.1.6. көшіру-көбейту техникасы;
 - 2.2. Егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, компьютерлік және балама жүйелердің ақпараттарын техникалық тасымалдаушылар, атап айтқанда магниттік пленкалар мен кассеталар, магниттік дискілер, жад блоктары және т.б. сақтандыруға жатпайды.
 3. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде туындаған төменгі себептер нәтижесінде сақтандыру шартының әрекет ету мерзімі ішінде орын алған жылжымалы жабдықтардың жойылуы (жоғалуы) және бұзылуы сақтандыру жағдай болып табылады :
 - 3.1. **"Өрт және түтін"** Өрт-отты жағы және сақтап тұру үшін арнайы тағайындалған орындардан тыс жерде өздігінен таралуы мүмкін өрттің пайда болуы, сондай-ақ өрттің одан әрі таралуын болдырмау үшін қолданылатын түтін мен өрт сөндіру шаралары салдарынан болатын зиян.
 - 3.2. **"Судың және басқа сұйықтықтардың әсерінен зақымдануы"**
 - 3.2.1. "Судың және басқа сұйықтықтардың әсерінен зақымдануы" тәуекел тобы ретінде сақтандырылған мүлікке судың немесе басқа сұйықтықтардың кенеттен және күтпеген әсерінен келтірілген залал түсіндіріледі:
 - 3.2.2. су құбыры, жылыту, кәріз және өртке қарсы жүйелердің апаттары, оның ішінде сақтандырылған үй-жайдан тыс жерде болған оқиғалар;
 - 3.2.3. Сақтанушыға (Пайда алушыға) тиесілі емес басқа объектілер немесе үй-жайлардан келіп түскен сумен құйылуы;
 - 3.2.4. қардың еруі.
 - 3.3. **"Үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері"** "Үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері" тәуекелдер тобы деп мынадай қоғамдық қауіпті әрекеттер нәтижесінде залалдың туындау ықтималдығы түсініледі:
 - 3.3.1. **Жымқыру**-пайдакүнемдік мақсатпен жасалған құқыққа қарсы өтеусіз алып қою және (немесе) басқа біреудің мүлкін кінәлінің немесе осы мүліктің меншік иесіне немесе өзге де иесіне зиян келтірген басқа адамдардың пайдасына айналдыру, оның ішінде:
 - 3.3.1.1. **Ұрлық**-бөтеннің мүлкін жасырын ұрлау;
 - 3.3.1.2. **Тонау** – бөтеннің мүлкін ашық ұрлау;
 - 3.3.1.3. **Қарақшылық**-шабуылға ұшыраған адамның өміріне немесе денсаулығына қауіпті зорлық-зомбылықпен немесе осындай зорлық-зомбылықты тікелей қолдану қаупімен байланысты

- бөтеннің мүлкін ұрлау мақсатында жасалған шабуыл.
- 3.3.2. Бөтеннің мүлкін қасақана немесе абайсызда жою немесе бүлдіру (соның ішінде өртеу арқылы):
- 3.3.2.1. **Бұзақылық**-бұл қоғамға деген құрметтемеушілікті білдіретін, азаматтарға зорлық-зомбылық көрсетумен не оны қолдану қаупімен, сол сияқты бөтеннің мүлкін жоюмен немесе бүлдірумен немесе ерекше цинизммен ерекшеленетін әдепсіз әрекеттер жасаумен қатар жүретін қоғамдық тәртіпті ерекше шімірікпей бұзу;
- 3.3.3. Бұзып кірген ұрлық немесе ұрлық жасауға талпыныс.
- 3.4. **"Дүлей апаттар"**
"Дүлей апаттар" тәуекелділік тобы ретінде жер сілкініс, жанартау атылысы немесе жерасты оттың, топырақ көшкіні, тау көшкіні (оның ішінде қар көшкіні), боран, қара-құйын, дауыл, дауылды (боратылған) жел, теңіз дауылы, тайфун, судың тасуы, тасқын, найзағай соғу, бұршақ, сел жүру, цунами, топырақтың отыруы, газ шашырау, мұз әсері, жергілікті жер үшін тән емес әрекеттер: нөсер жаңбыр, қалың қар түсу, қарлы боран, аяз салдарынан пайда болуы ықтимал залалдар түсініледі.
- 3.5. **"Ұшақтар мен басқа да әуе нысандарының, сондай-ақ олардан қоқыстар мен заттардың құлап түсуі"**
- 3.6. **"Жарылыс"** бу қазандықтарының, газ және мұнай қоймаларының, газ және мұнай құбырларының жарылуын қоса алғанда, жоғары қысымды пайдаланатын машиналар, аппараттар және басқа да ұқсас құрылғылар мен жабдықтар, егер мұндай жабдық сақтандырылған мүлік болып табылса, жарылыс нәтижесінде осы жабдықтың өзіне зақым келтіруі.
- 3.7. қысқа тұйықталу түріндегі **электр тогының әсері**, ток күшінің күрт жоғарылауы немесе электр желісіндегі кернеулер, индукцияланған токтардың әсері және басқа да ұқсас себептер;
- 3.8. тікелей сақтандырылған мүлікке немесе сақтандырылған зат қосулы тұрған электр желісі элементтеріне (қалқанша, үйлестіруші құрылғының қосалқы станциясы және т.б.), **найзағай соғу** оның ішінде электр желісіндегі асқын кернеу немесе найзағайдан пайда болатын электромагниттік импульс салдарынан. Осы сақтандыру талаптарының 3.1– 3.8.-тармақта аталған сақтандыру жағдайларының барлығы немесе жекелеген жағдайлары енгізілуі мүмкін.
4. Сақтандыру болып табылмайтын жағдайлар, Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату жағдайлары және сақтандыру төлемінен бас тарту жағдайлардың тізімі сақтандыру Ережелерінің 8 және 9-бөлімдерінде көрсетілген.
- 4.1. Бұдан басқа, осы сақтандыру шарттары бойынша Электрондық жабдыққа қатысты Сақтанушыға (Пайда алушыға), оның қызметкерлеріне белгілі болуы тиіс
- 4.1.1. Шарт жасасу сәтінде болған электрондық жабдықтың ақаулары салдарынан орын алған оқиға сақтандыру жағдайы болып табылмайды;
- 4.1.2. сақтандырылған электрондық құрылғыны немесе оның бөліктерін қолдану немесе қалыпты жұмысы нәтижесінде тозған, соның ішінде қолдану мерзімінің аяқталуы, электр оқшаулауының табиғи тозуы.
- 4.2. Осы сақтандыру шарттары негізінде сақтандыру Шарты бойынша келесілер өтеуге жатпайды:
- 4.2.1. сақтандырылған электрондық жабдықтың мақсатына сәйкес (сызаттар, сынықтар, дақтар, бояудың зақымдануы және т. б.) пайдалануға әсер етпейтін электрондық жабдық ақауларының нәтижесінде келтірілген залал;
- 4.2.2. өндірушінің немесе жеткізушінің нұсқауларына сәйкес сақтандырылған жабдықтың жұмысына мерзімді қызмет көрсетуді және тексеруді жүргізбеу нәтижесінде келтірілген залал;
- 4.2.3. пайдалану қағидаларына сәйкес қорғау болуы тиіс болған, сақтандырылған жабдықты алдын ала болжанған және тұрақты механикалық, алдын ала болжанған және тұрақты механикалық, жылу, химиялық немесе электрлік әсерден электрондық жабдықты сақтандырылушының тиісті қорғалмауы салдарынан келтірілген залал;
- 4.2.4. сақтандырғыштарға келтірілген зиян;
- 4.2.5. бағдарламалық жасақтамаға келтірілген зиян;
- 4.2.6. сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін толық жөндеу аяқталғанға дейін сақтандырылған электрондық жабдықты пайдалану нәтижесінде келтірілген залал;

- 4.2.7. салқындату жүйесінің бұзылуына байланысты келтірілген залал;
- 4.2.8. "компьютерлік қылмыстар/кибершабуылдар" және / немесе электрондық деректердің жоғалуы, бүлінуі" нәтижесінде тікелей немесе жанама түрде келтірілген залал, атап айтқанда:
 - 4.2.8.1. ақпаратты өңдеу немесе электрондық жазбаларды өшіру немесе компьютерлік тасымалдағыштардағы немесе ақпаратты, бағдарламаларды немесе бағдарламалық қамтамасыз етуді сақтаудың басқа да құралдарындағы ақпараттың бүлінуі;
 - 4.2.8.2. деректердің, бағдарламалық жасақтаманың немесе компьютерлік бағдарламалардың функционалдығын, жарамдылығын, пайдалану мүмкіндігін немесе қол жетімділігін төмендету;
 - 4.2.8.3. компьютерлік технологияларды және/немесе интернетті және басқа компьютерлік желілерді, соның ішінде компьютерлік вирустарды бұзу мен таратуды қолдану арқылы жасалған қылмыстар.
7. Сақтандыру жағдайының басталғанын және залалдың мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі сақтандыру Ережелерінің 18-бөлімінде көрсетілген.
8. Электрондық жабдықты қалпына келтіру шығындарына келесілер енгізілмейді:
 - сақтандырылған электрондық құрылғыны өзгертуге және/немесе жақсартуға байланысты шығындар;
 - уақытша (қосалқы) жөндеуден немесе қалпына келтіруден туындаған шығындар, егер бұл жөндеу түпкілікті жөндеудің бір бөлігі болып табылса және оған байланысты жалпы жөндеу шығындары көтерілмесе;
 - сақтандырылған электрондық құрылғыға профилактикалық қызмет көрсету немесе кепілдік жөндеу жөніндегі шығындар, сондай-ақ қажеттілігі сақтандыру жағдайына байланысты емес жөндеу жөніндегі өзге де шығындар;
 - оқиға орнын сақтандырылған мүліктің сынықтарынан (қалдықтарынан) тазартуға арналған шығындар;
 - өтеу сақтандыру шартында көзделмеген шығындар;
 - электрондық жабдықты қалпына келтіру үшін қажетті және/немесе жеткілікті шығындардан артық шығындар.
9. Осы сақтандыру талаптарында көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары, сақтандыру Ережелерімен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен реттеледі.

Жылжымалы жабдықты сақтандыру шарттары

1. Осы жылжымалы жабықтарды сақтандыру шарттарына сәйкес (бұдан әрі - "сақтандыру Шарттары" деп аталатын) және мүлікті ерікті сақтандыру Ережелеріне (бұдан әрі - "сақтандыру Ережелері") сәйкес осы сақтандыру шарттарының 2.1-тармағында көрсетілген жылжымалы жабдық осы сақтандыру шарттарының 3-тармағында көрсетілген тәуекелдер бойынша сақтандырылуы мүмкін.
 - 1.1. Осы сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру шарты тек андеррайтингте өтініш арқылы жасалады.
 2. Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандырылған жылжымалы жабдықтың жоғалу, жойылу, зақымдану қаупімен байланысты Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.
 - 2.1. Жылжымалы жабдық деп келесілер түсініледі:
 - 2.1.1. Құрылыс, жол-құрылыс және арнайы техника. Құрылыс-монтаждау және іске қосу-баптау жұмыстарында пайдаланылатын кез келген жылжымалы машиналар, механизмдер мен жабдықтар құрылыс техникасы болып саналады. Құрылыс техникасына, атап айтқанда, крандар, жер қазу машиналары, бетондауға арналған жылжымалы жабдықтар, алаң ішілік көліктің барлық түрлері, бұрғылау, туннель, қадалар жабдықтары, жылжымалы ұсақтау/кәдеге жарату қондырғылары, бетон төсегіштер, асфальт төсегіштер, бетон сорғылары және т. б. қатыстырылған;
 - 2.1.2. Егін жинау арнайы техникасы;
 - 2.1.3. Ауыл шаруашылығы техникасы: комбайндар, тракторлар, трактор сепкіштер, қопсытқыштар, шөп шабатын машиналар, минералды тыңайтқыштарды топыраққа енгізуге арналған машиналар, престоушілер, ұсатқыштар, әмбебап тиегіштер, скарификаторлар, сепараторлар, елеу машиналары, қосымша және қондырмалы жабдықтар және т. б.
 - 2.1.4. Ағаш дайындау техникасы: тракторлар, форвардлерлер, харвестерлер, ағаш тасығыштар, сұрыптау машиналары және т. б.;
 - 2.1.5. Өндіруші өздігінен, оның ішінде доңғалақ жүрісінде жүретін техника.
 3. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде туындаған төменгі себептер нәтижесінде сақтандыру шартының әрекет ету мерзімі ішінде орын алған жылжымалы жабдықтардың жойылуы (жоғалуы) және бұзылуы сақтандыру жағдай болып табылады :
 - 3.1. **"Өрт және түтін"** От жағу және сақтап тұру үшін арнайы тағайындалған орындардан тыс жерде өздігінен таралуы мүмкін өрттің пайда болуы, сондай-ақ өрттің одан әрі таралуын болдырмау үшін қолданылатын түтін мен өрт сөндіру шаралары салдарынан болатын зиян.
 - 3.2. **"Үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері"** "Үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері" тәуекелдер тобы деп мынадай қоғамдық қауіпті әрекеттер нәтижесінде залалдың туындау ықтималдығы түсініледі:
 - 3.2.1. **Жымқыру**-пайдакүнемдік мақсатпен жасалған құқыққа қарсы өтеусіз алып қою және (немесе) басқа біреудің мүлкін кінәлінің немесе осы мүліктің меншік иесіне немесе өзге де иесіне зиян келтірген басқа адамдардың пайдасына айналдыру, оның ішінде:
 - 3.2.2. **Қарақшылық**- шабуылға ұшыраған адамның өмірі немесе денсаулығы үшін немесе мұндай зорлық-зомбылықты тікелей қолдану қаупі бар қауіпті зорлық-зомбылықпен біріктірілген бөтеннің мүлкін ұрлау мақсатында жасалған шабуыл.
 - 3.3. Бөтеннің мүлкін қасақана немесе абайсызда жою немесе бүлдіру (соның ішінде өртеу арқылы):
 - 3.3.1. **Бұзақылық**-бұл қоғамдық тәртіпті бұзудың айқын көрінісі, азаматтарға зорлық-зомбылық көрсетумен не оны қолдану қаупімен, сол сияқты бөтеннің мүлкін жоюмен немесе бүлдірумен не айрықша шімірікпестікпен ерекшеленетін ұятсыз әрекеттер жасаумен қатар жүретін қоғамды құрметтемеу;
 - 3.4. Бұзып кірген ұрлық немесе ұрлық жасауға талпыныс.
 - 3.5. **"Дүлей апаттар"**
"Дүлей апаттар" тәуекелділік тобы ретінде жер сілкініс, жанартау атылысы немесе жерасты оттың, топырақ көшкіні, тау көшкіні (оның ішінде қар көшкіні), боран, қарақұйын, дауыл, дауылды (боратылған) жел, теңіз дауылы, тайфун, судың тасуы, тасқын, найзағай соғу, бұршақ, сел жүру, цунами, топырақтың отыруы, газ шашырау, мұз әсері, жергілікті жер үшін тән емес

әрекеттер: нөсер жаңбыр, қалын қар түсу, қарлы боран, аяз салдарынан пайда болуы ықтимал залалдар түсініледі.

- 3.6. **"Ұшақтар мен басқа да әуе нысандарының, сондай-ақ олардан қоқыстар мен заттардың құлап түсуі"**
- 3.7. **"Жарылыс"** бу қазандықтарының, газ және мұнай қоймаларының, газ және мұнай құбырларының жарылуын қоса алғанда, жоғары қысымды пайдаланатын машиналар, аппараттар және басқа да ұқсас құрылғылар мен жабдықтар, егер мұндай жабдық сақтандырылған мүлік болып табылса, жарылыс нәтижесінде осы жабдықтың өзіне зақым келтіруі.
- 3.8. **Сақтандырылған жылжымалы жабдыққа кездейсоқ сыртқы әсер** ету (жол-көлік оқиғасын қоспағанда);
- 3.9. Сақтандырылған жабдықтың **құлауы/аударылуы** (осы сақтандыру шарттарының 3.1. – 3.8. - тармақтарында көрсетілген жағдайлардың нәтижесінде);
Осы сақтандыру талаптарының 3.1– 3.9.-тармақтарында аталған сақтандыру жағдайларының барлығы немесе жекелеген жағдайлары сақтандыру Шартына енгізілуі мүмкін.
4. Сақтандыру болып табылмайтын жағдайлар, Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату жағдайлары және сақтандыру төлемінен бас тарту жағдайлардың тізімі сақтандыру Ережелерінің 8 және 9-бөлімдерінде көрсетілген.
 - 4.1. Сонымен қатар, осы сақтандыру шарттары бойынша келесілер нәтижесінде орын алған оқиғалар сақтандыру жағдайы болып табылмайды:
 - 4.1.1. шартта мұндай пайдалану қарастырылмағанына қарамастан сақтандырылған мүлікті жер астында, су астында және су үстінде пайдалану;
 - 4.1.2. сақтандырылған жабдықты немесе оның бөліктерін пайдалану немесе қалыпты жұмыс салдарынан тозу, соның ішінде қолдануға жарамды мерзімінің аяқталуы, табиғи тозу.
 - 4.2. Осы сақтандыру шарттары негізінде сақтандыру Шарты бойынша келесілер өтеуге жатпайды:
 - 4.2.1. сақтандырылған жабдықтың мақсатына сәйкес (сызаттар, сынықтар, дақтар, бояудың зақымдануы және т. б.) пайдалануға әсер етпейтін жабдық ақауларының нәтижесінде келтірілген залал;
 - 4.2.2. сақтандырылған жабдықты сынау үрдісі кезінде пайдалану нәтижесінде келтірілген залал;
 - 4.2.3. өндірушінің немесе жеткізушінің нұсқауларына сәйкес сақтандырылған жабдықтың жұмысына мерзімді қызмет көрсетуді және тексеруді жүргізу нәтижесінде келтірілген залал;
 - 4.2.4. пайдалану қағидаларына сәйкес қорғау болуы тиіс болған, сақтандырылған жабдықты алдын ала болжанған және тұрақты механикалық, жылу, химиялық немесе электрлік әсерден электрондық жабдықты сақтандырылушының тиісті қорғалмауы салдарынан келтірілген залал;
 - 4.2.5. сақтандыру жағдай орын алғаннан кейін толық жөндеу аяқтағанға дейін сақтандырылған жабдықты пайдалану нәтижесінде келтірілген залал;
 - 4.2.6. белдіктерге, кабельдерге, таспаларға, сүзгілерге, қалыптарға, матрицаларға, соққыларға (мортабандарға), шыныдан жасалған заттарға, электронды шамдарға, щеткаларға, қосылыстарға, сақтандырылғыштарға және кез келген ұқсас тез тозатын жабдыққа немесе оның бөлшектеріне келтірілген зиян;
5. Осы сақтандыру талаптарында көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары, сақтандыру Ережелерімен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен реттеледі.

Пәтерлерді және МҮЛІКТІ ЖЕДЕЛ САҚТАНДЫРУ өнімі бойынша көршілер алдындағы жауапкершілік сақтандыру шарттары

1. Пәтерлерді және көршілер алдындағы жауапкершілікті сақтандыру осы сақтандыру шарттарына (бұдан әрі - "сақтандыру Шарттары") және мүлікті ерікті сақтандыру Ережелеріне (бұдан әрі - "сақтандыру Ережелері") сәйкес Сақтандырушы мен Сақтанушы мүлікті сақтандыру Шартын жасасады.
2. Осы сақтандыру шарттарында көрсетілген және шарттың қолданылу кезеңінде туындаған сақтандыру жағдайлары нәтижесінде Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандырылған жылжымайтын мүліктің бүліну, жойылу және/немесе жоғалу қаупімен байланысты, сондай-ақ сақтандырылған жылжымайтын мүлікті пайдалану нәтижесінде көршілердің мүлкіне келтірілген залалды өтеу міндетімен байланысты Сақтанушының Қазақстан Республикасы заңнамасына қайшы келмейтін мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.
3. Сақтанушының мүлікті иеленуге, пайдалануға байланысты мүліктік мүдделері мынадай сақтандыру жағдайлары бойынша осы сақтандыру шарттарына сәйкес сақтандыруға қабылданады:
 - 3.1. **"Өрт және түтін, газдың жарылуы"** - сақтандырылған мүліктің төменгілер нәтижесінде зақымдануы, жойылуы және (немесе) жоғалуы:
 - 3.1.1. от өз бетінше тарала алатын, от жағуға және отты сақтап тұруға арнайы жасалған жерден тыс жерде оттың орын алуы, сондай-ақ түтіннен және өрттің одан әрі таралуын болдырмау мақсатында қолданылатын өрт сөндіру шараларынан келтірілген залал.
 - 3.1.2. газ қоймаларының, газ құбырларының, машиналардың, аппараттардың және басқалардың жарылуын қоса алғанда, егер бұл жабдық сақтандырылған болса, жарылыс салдарынан тікелей жабдықтың зақымдануын қоса алғанда, жұмыста жоғары қысымды пайдаланатын ұқсас құрылғылар мен жабдықтар жарылуы.
 - 3.2. **"Ағаштардың немесе өзге де бөгде объектілердің құлауы"** - ағаштардың құлауы (сақтандыру аумағындағы қурап қалған – ағаштардың немесе бұталардың тамырына қурап қалған ағаштардың құлауынан басқа), бағаналар, жарықтандыру диңгектері, электр беру желілерінің тіректері, сыртқы жарнама элементтері және сақтандырылушыға тікелей жақын орналасқан басқа да қозғалмайтын заттар құлауы нәтижесінде сақтандырылған мүліктің зақымдануы;
 - 3.3. **"Үшінші тұлғалардың құқыққа қайшы әрекеттері"**-сақтандырылған мүліктің келесі себептермен бүлінуі: сақтандырылған мүлікке
 - 3.3.1. сақтандырылған мүліктің есіктерін, терезелерін немесе конструктивтік элементтерін бұзу арқылы; кілттерді, жалған кілттерді немесе өзге де техникалық құралдарды қолдану арқылы;
 - 3.3.2. сақтандырылған мүліктің құрылымдық элементтеріне зиян келтіру (қабырға, еден, төбе, шатыр, есіктер, терезелер, соның ішінде әйнек шайқасы) жолымен кіру нәтижесінде. Бұл ретте жалған деп түпнұсқа кілттерді қолдануға құқығы жоқ адамдардың тапсырмасымен немесе қалауымен дайындалған кілттер түсініледі. Кілттерді, жалған кілттерді және өзге де техникалық құралдарды қолдану фактісін растау қозғалған қылмыстық іс шеңберінде ІІМ органдары жүргізетін тергеу сараптамасының қорытындысы болып табылады.
 - 3.4. **"Жер сілкінісін қоспағанда, найзағай, дүлей апаттар соққысы"** - сақтандырылған мүліктердің келесі себептермен зақымдалуы:
 - 3.4.1. "Найзағай соққысы" - сақтандырылған мүлікке табиғи қалыптасқан найзағай электр разрядының әсері (найзағай соғуы), онда ток сақтандырылған мүлікке термиялық, механикалық немесе электрлік әсер етеді;
 - 3.4.2. "Жер сілкінісін қоспағанда, дүлей апаттар" - жанартау атқылауы немесе жер асты оты, топырақ көшкіні, тау көшкіні (оның ішінде қар), боран, қара-құйын, дауыл, дауылды (боратылған) жел, теңіз дауылы, тайфун, су шеттен асуы, су тасқыны, бұршақ, сел ағындарының түсуі, цунами, газдың шығуы, мұздың сынуы, бұл аймаққа тән емес: нөсер жаңбыр, қалың қар, боран және аяз

әрекеттері.

- 3.5. **"Судың және басқа сұйықтықтардың зақымдануы"** - сақтандырылған мүліктің келесі себептермен зақымдалуы сақтанушыға тиесілі емес үй-жайларда өрт сөндіру шараларын қолдану нәтижесінде
 - 3.5.1. көршілес үй – жайлардан, көршілес бөлмелерден судың және/немесе басқа сұйықтықтардың енуі;
 - 3.5.2. өртке қарсы жүйелер, оның ішінде сақтандырылған үй-жайдан тыс жерлерде болған су құбыры, жылыту, кәріз жүйелері сияқты инженерлік жүйелердің кенеттен апаттары.
- 3.6. **"Көршілер алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілік"** - сақтандырылған мүлікті пайдалану кезінде сумен зақымдануы (су басу) салдарынан үшінші тұлғалардың мүлкіне залал келтірген кездегі жауаптылық.
4. Шарттың талаптарына енгізуге міндетті базалық сақтандыру жағдайларына мыналар жатады: 3.1–3.4.-тармақтарында көрсетілген жағдайлар.
5. Тараптардың келісімі бойынша сақтандыру Шартына қосымша ретінде барлығы немесе осы сақтандыру шарттарының 3.5– 3.6.тармақтарында көрсетілген сақтандыру жағдайларының кейбірі енгізілуі мүмкін.
6. Сақтандыру болып табылмайтын жағдайлар, Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату жағдайлары және сақтандыру төлемінен бас тарту жағдайлардың тізімі сақтандыру Ережелерінің 8 және 9-бөлімдерінде көрсетілген.
7. Бұдан басқа, осы сақтандыру шарттары бойынша келесі мақсатта пайдаланылатын жылжымайтын мүліктер сақтандыруға жатпайды:
 - 7.1. коммерциялық мақсаттағы: кеңселер, дүкендер, қоймалар ретінде қолданылатын;
 - 7.2. егер сақтандыру Шартында өзгесі көзделмесе, жалға берілетін тұрғын үй ретінде пайдаланылатын;
 - 7.3. Төменгілерден тұратын кез келген жылжымалы мүлік сақтандыруға жатпайды: үй және жеке тұрмыстық заттар, оның ішінде: жиһаз, үй жиһаздары, интерьер заттары, шаруашылық мүкәммал, аудио -, бейне -, фото аппаратура, электроника және тұрмыстық техника, музыкалық аспаптар, өлшеу және оптикалық аспаптар, киім, ыдыс-аяқ, аспаптар, спорттық және аңшылық мүкәммал және т. б.
8. Келесі себептерден, оқиғалардан немесе әрекеттерден тікелей немесе жанама түрде келтірілген залал өтелмейді:
 - 8.1. тұрмыстық техниканың, оның ішінде қызмет ететін элементтердің ақаулығы нәтижесінде бұл техниканы коммуналдық сумен жабдықтау, жылумен жабдықтау және кәріз жүйелерінің құбырларына қосу;
 - 8.2. адам факторына (оқиға суды өшірмеген жағдайда болған) сақтандырылған мүлікті және көршілердің мүлкін су басу;
 - 8.3. **"Судың және басқа сұйықтықтардың зақымдануы"** сақтандыру жағдайы келесі себептерден шарттың талаптарына енгізілмеген жағдайда, тікелей немесе жанама түрде келтірілген залалды өтеуге жатпайды:
 - 8.3.1. көршілес үй – жайлардан-судың енуінен және/немесе Сақтанушыға тиесілі емес көрші үй-жайлардан басқа сұйықтықтар онда өрт сөндіру шараларын қолдану нәтижесінде кіруден туындаған залал;
 - 8.3.2. сақтандырылған үй-жайдан тыс жерде болған су құбыры, жылыту, кәріз және өртке қарсы жүйелердің, оның ішінде инженерлік жүйелердің кенеттен апаттарының салдарынан сақтандырылған мүліктің зақымдануы
9. Осы сақтандыру талаптарында көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары, сақтандыру Ережелерімен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен реттеледі.

Барлық тәуекелдер үшін жауапкершілікпен мүлікті сақтандыру шарттары

1. Мүлікті сақтандырудың осы шарттарына сәйкес барлық тәуекелдер үшін жауапкершілікпен (бұдан әрі - "сақтандыру Шарттары") және мүлікті ерікті сақтандыру Ережелеріне (бұдан әрі - "сақтандыру Ережелері") сәйкес Сақтандырушы мен Сақтанушы мүлікті сақтандыру Шартын жасасады.
 - 1.1. Осы сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру шарты тек андеррайтингте өтініш арқылы жасалады.
2. Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру Ережелерінің 2-бөлімінде көрсетілген сақтандырылған мүліктің бүліну қаупімен байланысты Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін мүліктік мүдделері сақтандыру объектісі болып табылады.
3. Осы сақтандыру талаптарына сәйкес сақтандыру Шарты келесі ережелер негізінде жасалады:
 - 3.1. **"Барлық тәуекелдер үшін жауапкершілікпен"** - сақтандыру шартында өзгеше көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде орын алған сақтандырылған мүліктің зақымдануы, осы сақтандыру Ережелерінің 8-бөлімінде алып тасталмаған кез келген себеп сақтандыру Шартының қолданылу мерзімі ішінде туындаған жойылу, жоғалту сақтандыру жағдай болып табылады.
4. Сонымен бірге, келесі себептермен орын алған оқиғалар осы сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру жағдайлар болып табылмайды:
 - 4.1. себептері құзыретті органдардың құжаттарымен расталмаған сақтандырылған мүліктің жоғалуы; түгендеу жүргізу кезінде анықталған кемшіліктері; басқа сақтандыру жағдайлары кезінде немесе одан кейін мүлікті ұрлау;
 - 4.2. сақтандыру Ережелері бойынша сақтандыру жағдайы деп танылатын кенеттен және күтпеген оқиғаның туындауы нәтижесінде болған жағдайларды қоспағанда, адамдардың өмірі мен денсаулығына, қоршаған ортаға қауіп төндіретін зиянды заттармен сақтандырылған мүліктің ластануы;
 - 4.3. бұл аймақ үшін орташа көрсеткіштерден аспайтын: жаңбыр, қар немесе басқа жауын - шашын, температураның, ылғалдылықтың өзгеруі немесе басқа табиғи факторлар климаттық және ауа райы жағдайлары сақтандырылған мүлікке әсер ету;
5. Осы сақтандыру талаптарында көзделмеген Тараптардың өзге де қатынастары, сақтандыру Ережелерімен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен реттеледі.